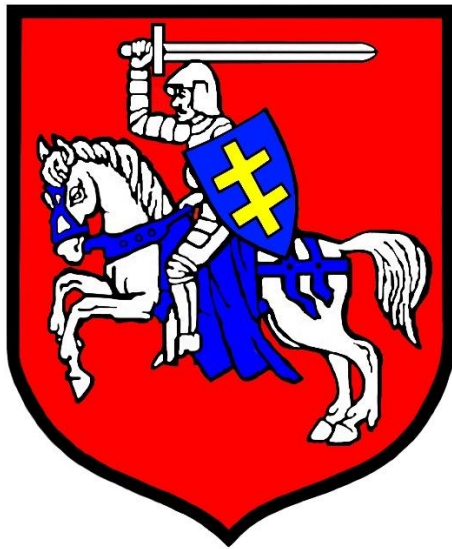

MIASTO BRAŃSK

ANALIZA POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA BRAŃSK

SPORZĄDZONA NA POTRZEBY OPRACOWANIA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW

ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

MIASTA BRAŃSK

BRAŃSK 2020

SPIS TREŚCI:

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH	4
1.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH	4
1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH.....	10
1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH	10
1.4. ANALIZA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	17
2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ.....	22
2.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH	22
2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	27
3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.....	34
3.1. BUDŻET GMINY	34
3.2. WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA.....	37
4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	39

1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH I SPOŁECZNYCH

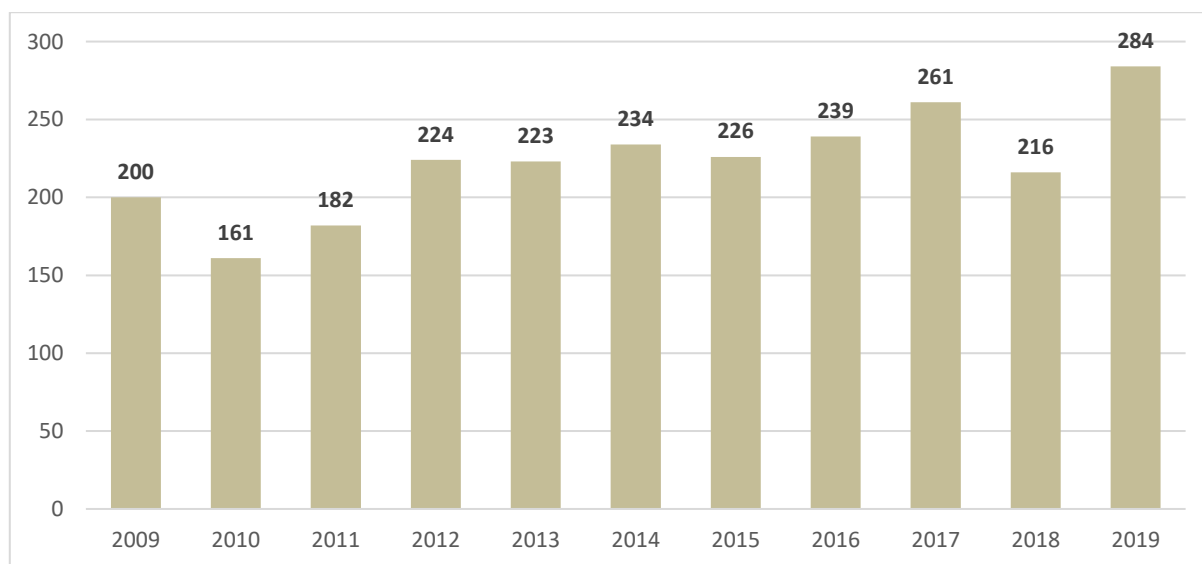
1.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ EKONOMICZNYCH

Rynek pracy

W mieście Brańsk liczba pracujących przypadających na 1000 ludności w roku 2019 wynosiła 284 osoby. Wynik w porównaniu do roku 2018 jest wyższy aż o 68, jednocześnie osiągając maksymalny wynik od niemal dekady. W latach poprzednich liczba osób pracujących na 1000 ludności podlegała wahaniom, jednak częściej obserwowano przyrost niż regresję. Spadek odnotowany został w roku 2018, 2015, 2013 oraz 2010. Sumarycznie w porównaniu z rokiem 2009 liczba pracujących na 1000 ludności wzrosła o 84 osoby.

Liczba osób pracujących na 1000 ludności w mieście Brańsk jest wyższa niż średnia w 2019 r. dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego, a także dla kraju, gdzie wskaźnik ten wynosił odpowiednio 208, 201 i 255 osób pracujących na 1000 ludności. Jest to związane z miejskim charakterem jednostki terytorialnej, gdzie w zurbanizowanej przestrzeni koncentruje się więcej miejsc pracy niż w dominujących w województwie i powiecie obszarach wiejskich. W roku 2019 udział pracujących mężczyzn w stosunku do ogólnej liczby osób pracujących nieznacznie przewyższał udział kobiet i wynosił ok. 50,4%.

Wykres nr 1. Liczba pracujących na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019 (Liczba pracujących na 1000 osób ujmowana jest bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze zatrudnienia w powiecie bielskim dominuje sektor rolniczy, w którym pracuje niemal 45% aktywnych zawodowo osób. Drugim z kolei, pod względem liczby zatrudnionych sektorem jest przemysł i budownictwo – ok. 29%. W usługach zatrudnionych jest ok. 25%, a w sektorze finansów 1,4% pracujących. W tabeli poniżej przedstawiono dla porównania strukturę zatrudnienia dla województwa podlaskiego. Należy jednak zaznaczyć, że struktura zatrudnienia w

mieście Brańsk może kształtować się inaczej, ze względu na koncentrację wielu usług w centrum miejscowości. Niemniej jednak pola uprawne zajmują większą część obszaru miasta, a rolnictwo stanowi źródło utrzymania wielu jej mieszkańców.

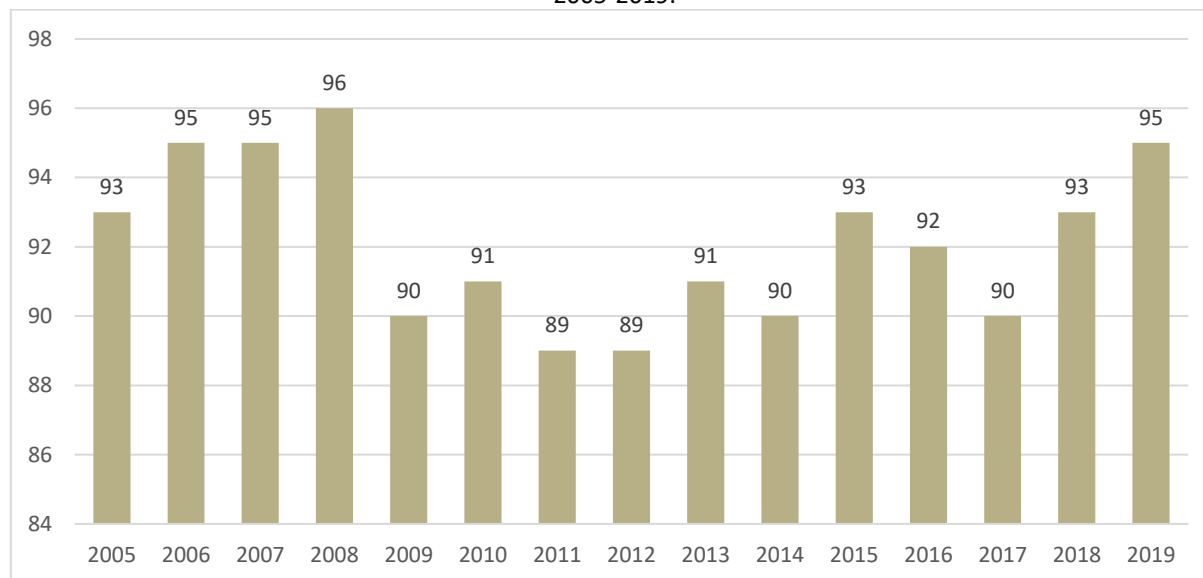
Tabela nr 1. Porównanie udziału zatrudnionych w poszczególnych sektorach (rolniczym, przemysłowym i budownictwie, usługowym, finansowym) w roku 2018 w województwie podlaskim oraz powiecie bielskim. (Zgodnie z GUS wskaźnik liczony bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).

	pow. bielski	woj. podlaskie
rolniczy (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo)	44,68%	35,04%
usługowy (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja i inne)	24,67%	41,89%
przemysł i budownictwo	29,24%	20,91%
finansowy (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)	1,41%	2,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie bielskim wynosi 5295,45 zł, co odpowiada 102,2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (dane na 2019 r.). Jest ono wyższe niż średnie zarobki brutto w województwie (4575,88 zł).

Wykres nr 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W mieście Brańsk liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w latach 2005 – 2008 systematycznie rosła. Po roku 2008 wskaźnik ulegał wahaniom, jednak różnica nie była znaczna. Od roku 2018 obserwuje się przyrost podmiotów gospodarczych. Ich

liczba w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiła 95, czyli tyle samo co w roku 2006 oraz 2007. Najwyższą wartość odnotowano w roku 2008 – 96 podmiotów. W ich ogólnej liczbie nieprzerwanie przeważają mikro-przedsiębiorstwa, zatrudniające 0 - 9 pracowników (stanowią ok. 93 - 94% we wszystkich badanych latach).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2019 r. wyniosła 155,2, co jest wartością wyższą niż wskaźnik dla powiatu bielskiego, który wyniósł 129 podmiotów, oraz dla województwa – 146,8 podmiotów.

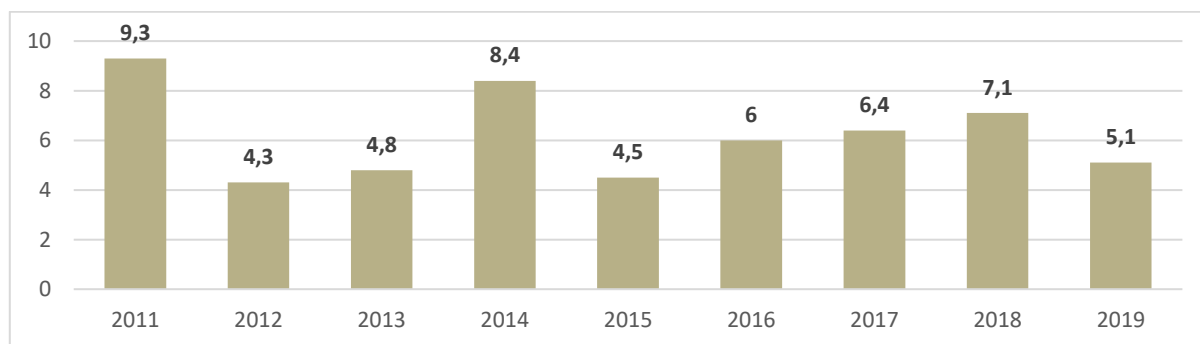
Należy zaznaczyć, że na niskim poziomie utrzymuje się liczba podmiotów wyrejestrowywanych, zatem prowadzona działalność gospodarcza przeważnie z powodzeniem utrzymuje się na rynku. W 2019 r. badana wartość wynosiła 5,1% w stosunku do ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W 2011 r. osiągnęła ona swoje maksimum (9,3%), a rok później minimum (4,3%). W latach 2016 – 2018 wskaźnik stopniowo się zwiększał, jednak w ostatnim roku analizy znowu uległ spadkowi. Należy także zauważyć, że w roku 2019 powstały nowe podmioty sektora kreatywnego oraz medycznego, wskazujące na bardziej dynamiczny rozwój funkcji poza rolniczych.

Tabela nr 2. Procentowy udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektorów: medycznego, kreatywnego, przetwórstwa rolno-spożywczego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów w gminie miejskiej Brańsk w latach 2011 - 2019.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	9,3	4,3	4,8	8,4	4,5	6,0	6,4	7,1	5,1
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora medycznego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	3,45	0,00	0,00	0,00	4,00	15,00	0,00	2,63	7,41
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	3,45	6,25	4,00	3,33	4,00	0,00	13,04	2,63	7,41
udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora przetwórstwa rolno-spożywczego w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem [%]	0,00	6,25	8,00	0,00	0,00	0,00	4,35	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 3. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2019 [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

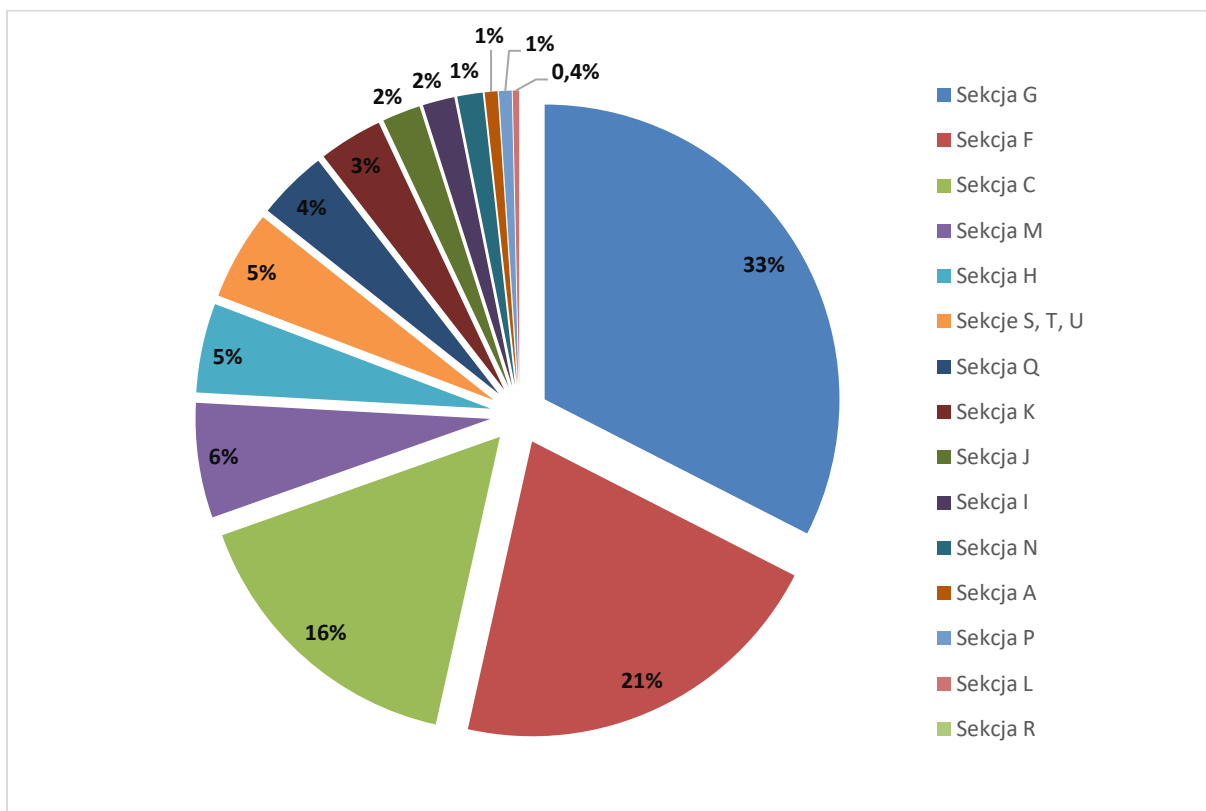
Przez osoby fizyczne prowadzona jest głównie działalność gospodarcza z zakresu sekcji G i F według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), czyli z zakresu handlu hurtowego, detalicznego i naprawy pojazdów oraz budownictwa. Łącznie obejmuje ona 54% wszystkich prowadzonych przez osoby fizyczne działalności gospodarczych w mieście Brańsk (dane na 2019 r.). Liczba osób prowadzących działalność z zakresu handlu i naprawy pojazdów w ostatnim roku analizy uległa wzrostowi (o 7 podmiotów), jednak wcześniej odznaczała się stałą tendencją spadkową. Natomiast działalność z zakresu budownictwa od roku 2018 wzrasta, a w latach poprzednich utrzymywała się na zbliżonym poziomie (ok. 47). Znaczący udział ma również sekcja C (przetwórstwo przemysłowe). Liczba zakładów zajmujących się taką działalnością odnotowuje jednak w ostatnim badanym roku znaczący spadek. Pozytywnym zjawiskiem jest zwiększający się udział działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej oraz pozostałej działalności usługowej. Wśród sekcji wyróżnia się także transport i gospodarka magazynowa, jednak jego znaczenie w ostatnich latach maleje. Udział osób fizycznych prowadzących działalność z zakresu pozostałych sekcji odznacza się zdecydowanie niższym poziomem, wynoszącym poniżej 4% (mniej niż 12 osób).

Tabela nr 3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w latach 2014 – 2019.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	279	286	279	271	280	286
Sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych)	111	102	100	92	86	93
Sekcja F (budownictwo)	41	47	48	47	58	60
Sekcja C (przetwórstwo przemysłowe)	54	56	54	51	52	46
Sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna)	10	11	10	12	16	18
Sekcja H (transport i gospodarka magazynowa)	14	17	17	16	14	14
Sekcje S, T, U (pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; organizacje i zespoły eksterytorialne)	11	11	12	14	13	14
Sekcja Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	8	9	9	8	9	11
Sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa)	7	7	7	9	9	10
Sekcja J (informacja i komunikacja)	6	7	7	7	7	6
Sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	3	4	4	4	4	5
Sekcja N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca)	1	3	3	3	4	4
Sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo)	6	6	3	3	3	2
Sekcja P (edukacja)	4	3	2	2	2	2
Sekcja L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	0	0	1	1	1	1
Sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	3	3	2	2	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 4. Struktura rynku działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizycznej, według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w roku 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym aspektem jest to, że ogólna liczba firm w analizowanym obszarze, prowadzonych przez osoby fizyczne, rośnie i w stosunku do roku 2014 zwiększyła się o 7 podmiotów. W porównaniu do roku 2017 przybyło aż 15 jednostek. Ogólna liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2019 r. osiągnęła poziom 286 osób.

Brańsk jest niewielkim miasteczkiem posiadającym cechy gminy wiejskiej. Użytki rolne zajmują ponad 60% powierzchni jednostki administracyjnej, a działalność związana z rolnictwem prowadzona jest wyłącznie w gospodarstwach indywidualnych. Brańsk pełni funkcje o charakterze ponadlokalnym w dziedzinie usług zdrowia oraz opieki socjalnej, lokalnie rozwijają się w nim usługi z zakresu handlu, administracji czy kultury.

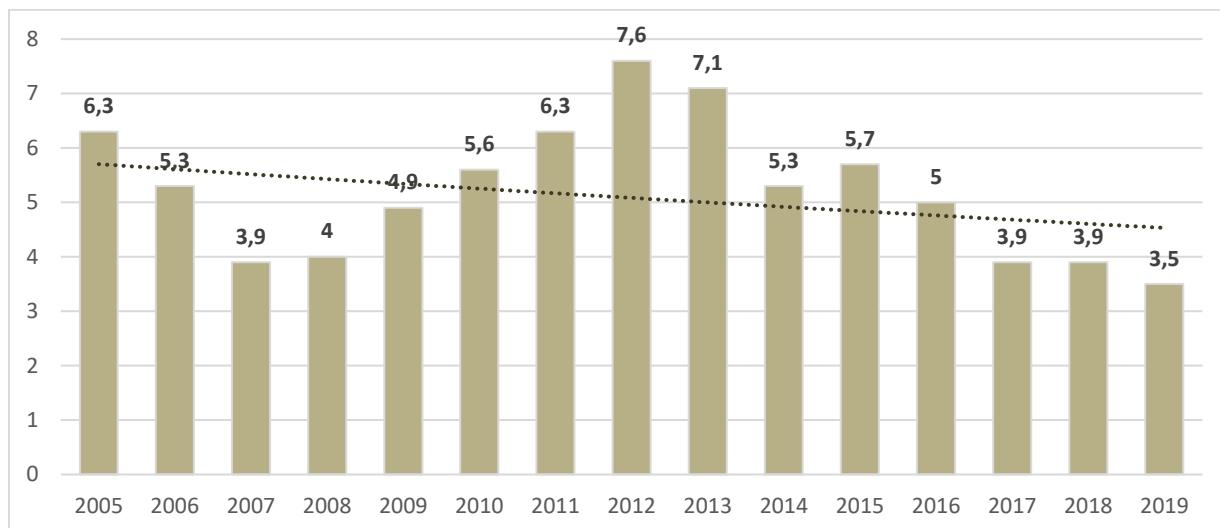
Zlokalizowane są tutaj większe zakłady, takie jak: Zakład Mięсны KLINICCY Wiesław Klinicki; Mag-Bud. Materiały budowlane, farby, cement, styropian; Falkowski Grzegorz. Hurtownia przemysłowa; Rolmax. Maksymiuk W.; Podlaskie Zakłady Zbożowe S.A.; Producent opakowań Wald-Gold sp. z o. o.; Radziszewski Piotr. Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy; Interlight Stefan Walędziak; Firma Handlowa „KANDEL” Andrzej Zajączkowski.

Bezrobocie

Sytuację na rynku pracy obrazuje również stopa bezrobocia oraz liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. Stopa bezrobocia, rozumiana jako stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności w wieku produkcyjnym, w 2019 r. dla miasta Brańsk wyniosła

3,5%. Co istotne, od 2013 r. (z wyjątkiem roku 2015) wskaźnik ten nie ulega już wzrostowi - w stosunku do roku 2012 bezrobocie zmniejszyło się aż o ok. 4%, co jest bardzo pozytywnym zjawiskiem. Wykładnicza linia trendu sugeruje jego dalszy spadek na przestrzeni kolejnych 20 lat do wartości ok. 3%. Stopa bezrobocia w mieście Brańsk utrzymuje się na zbliżonym poziomie do średniej dla powiatu (3,6%), natomiast w stosunku do średniej dla województwa jest niższa (wskaźnik dla województwa podlaskiego w 2019 r. wynosił 4,6%). Stopa bezrobocia w Brańsku jest również niższa niż średnia dla kraju – 3,8%.

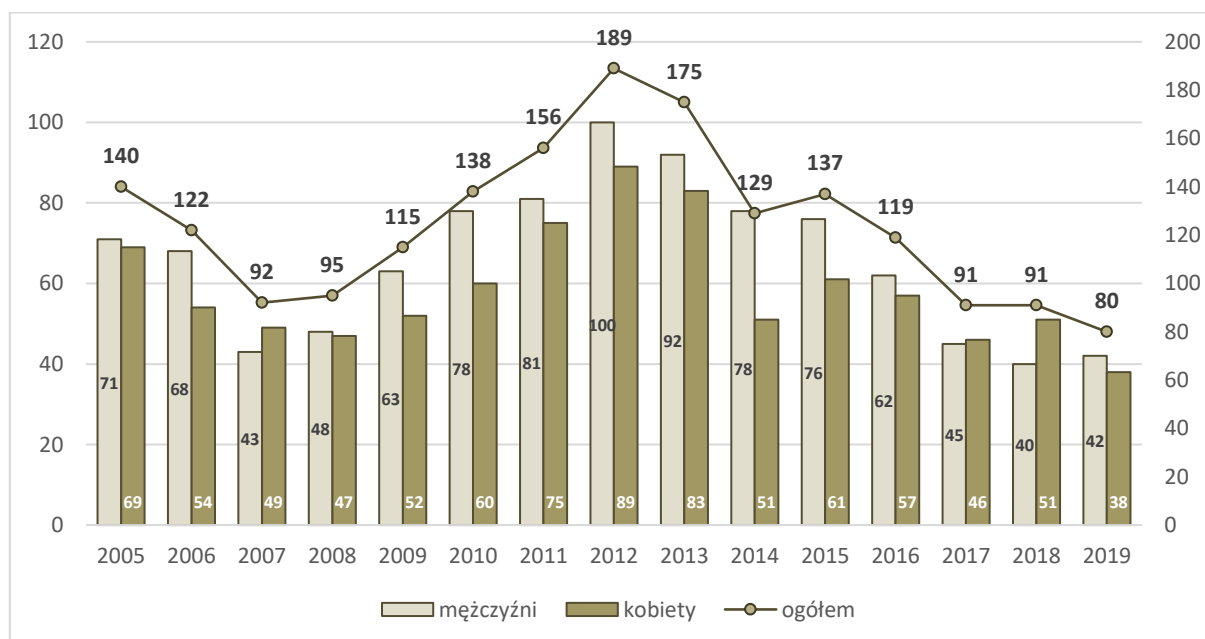
Wykres nr 5. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analogiczny sposób, jak stopa bezrobocia na przestrzeni lat kształtowała się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. W 2019 r. były to 80 osób, w tym 42 mężczyźni (52,5%) oraz 38 kobiet (47,5%). W 2003 roku ich liczba była niemal dwukrotnie większa (140 zarejestrowanych bezrobotnych – 71 mężczyźni oraz 69 kobiet).

Wykres nr 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

Szczegółowa analiza uwarunkowań środowiskowych została przedstawiona w części tekstowej „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Brańsk”, natomiast poniżej zamieszczono konkluzje podsumowujące przeprowadzoną analizę uwarunkowań środowiskowych.

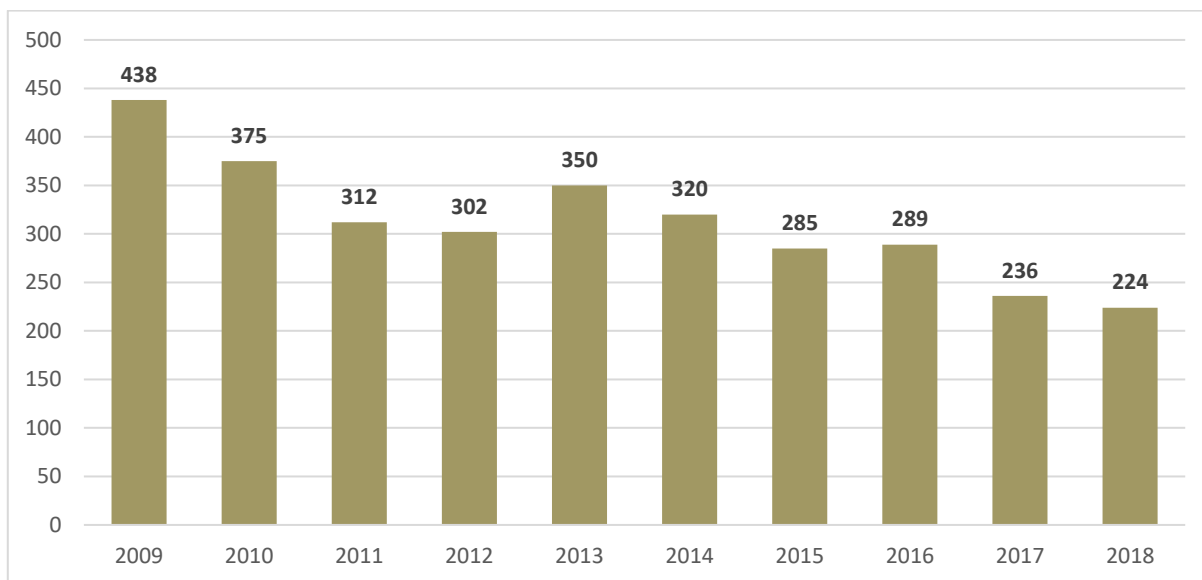
- Gmina miejska Brańsk w całości położona jest w granicach mezoregionu Równina Bielska.
- Miasto charakteryzuje się mało zróżnicowanym ukształtowaniem terenu. Rozległe równiny przecina jedynie dolina rzeki Nurzec, zlokalizowana na południu obszaru analizy. Rzędne terenu w rejonie miasta sięgają od 122 do 160 m n.p.m.
- Brańsk położony jest w obrębie zlewni Bugu. W krajobrazie miasta dominuje dolina rzeki Nurzec oraz jej mniejsze dopływy (dopływ spod Kol. Patoki, rzeka Norka).
- W podziale woj. podlaskiego na krainy klimatyczne obszar miasta Brańsk zaliczony został do „Krainy Nadbużańskiej”, która charakteryzuje się najlepszymi warunkami klimatycznymi dla rolnictwa w całym województwie.
- Lesistość wynosi ok. 28% obszaru miasta. Użytki rolne obejmują ok. 65% jego powierzchni. Warunki glebowe, rzeźba terenu oraz klimat sprzyjają rozwojowi rolnictwa.
- W mieście Brańsk nie występują obszary, objęte powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody. Dolina rzeki Nurzec stanowi jednak część szczególnie cennego korytarza ekologicznego, łączącego ważne ekosystemy – Dolinę Górnej Narwi oraz Dolina Bugu i Nurca (obszary Natura 2000), a dalej Puszczę Białowieską.
- Miasto Brańsk położone jest w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, który odznacza się szczególnymi walorami ekologicznymi, mającymi potencjał dla rozwoju zarówno turystyki, jak i rolnictwa ekologicznego.
- Przez obszar miasta Brańsk przebiega krajowy korytarz północno-centralny Dolina górnego Nurca KPnC-1B (obejmujący południowy obszar miasta – dolinę Nurca oraz obszary zlokalizowane na południe od niej).
- W rejonie doliny Nurca występuje zagrożenie zalewu wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie 1%.

1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNYCH

Opieka społeczna

Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2018 r. z pomocy ośrodka skorzystało 114 gospodarstw domowych (224 osoby). Zatem udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2018 r. wyniósł 5,9%. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźnik ten odznaczał się zasadniczo spadkiem i w stosunku do roku 2009 liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła o ok. 49%. Ponadto w mieście zlokalizowana jest Placówka Caritasu Diecezji Drohiczyńskiej oraz Dom Pomocy Społecznej w Brańsku. W 2018 roku przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze z programu 500+ wynosiła 252. Z pomocy korzystało 423 dzieci.

Wykres nr 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Edukacja

Na obszarze miasta Brańsk mieści się Zespół Szkół im. Armii Krajowej. W jego struktury wchodzi: Szkoła Podstawowa, Liceum Ogólnokształcące i Branżowa Szkoła Pierwszego Stopnia. Zespół Szkół w Brańsku stanowi kompleks połączonych ze sobą trzech budynków: tzw. starej szkoły, nowej szkoły oraz hali sportowej. Placówka otoczona jest zielenią z pełnowymiarowym stadionem lekkoatletycznym. Na terenie miasta funkcjonuje także Przedszkole im. Sióstr Sercanek.

Zgodnie z danymi GUS współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w 2018 r. wyniósł w mieście 96,39%, zaś dla szkół gimnazjalnych 103,13%. Są to wskaźniki wyższe od średniej dla powiatu bielskiego (szkoły podstawowe – 90,96%, gimnazja – 90,83%) oraz województwa podlaskiego (szkoły podstawowe – 93,75%, gimnazja – 95,91%).

W roku szkolnym 2018/2019 z placówek wychowania przedszkolnego korzystało 98 dzieci (72,6% dzieci w wieku przedszkolnym), do szkół podstawowych oraz gimnazjum uczęszczało odpowiednio 294 oraz 33 uczniów.

Kultura

Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku, w którym zlokalizowany jest także Punkt Informacji Turystycznej. MOK prowadzi działalność związaną z rozwojem oraz upowszechnianiem regionalnej, narodowej i światowej kultury wśród mieszkańców miasta. Zgodnie z jego Statutem do podstawowych zadań MOK-u należą:

- rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych,
- wychowanie przez sztukę – edukacja kulturalna,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków dla funkcjonowania amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju ruchu regionalnego,
- wspieranie profesjonalnej i amatorskiej działalności artystycznej,

- upowszechnianie wiedzy o sztuce,
- organizowanie działalności środowiskowej w zespołach, kołach i klubach zainteresowań,
- kultywowanie tradycji i tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej na terenie całego miasta,
- zapewnienie oprawy artystycznej i obsługi technicznej w czasie organizowanych imprez.

Najważniejszym wydarzeniem kulturalnym organizowanym na terenie miasta Brańsk jest Międzynarodowy Festiwal Folkloru „Podlaskie Spotkania”. Jego pierwsza edycja odbyła się w 2006 roku, a głównymi pomysłodawcami był Ludowy Zespół Pieśni i Tańca „SKOWRONKI” oraz Stowarzyszenie Artystyczne „SKOWRONKI” z Brańska. Głównymi organizatorami są również Marszałek Województwa Podlaskiego, Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie oraz Miejski Ośrodek Kultury w Brańsku. Podczas corocznych spotkań zespoły z różnych stron świata prezentują kulturę własnego kraju, regionu, poprzez taniec, śpiew, muzykę, gry i zabawy. Celem festiwalu jest ocalenie od zapomnienia tradycji ludowych, poznanie folkloru innych narodów oraz przede wszystkim promocja tradycji, folkloru i piękna Podlasia. W ubiegłych latach w wydarzeniu brały udział zespoły z: Republiki Czeskiej, Słowacji, Francji, Szwecji, Ukrainy, Grecji, Bułgarii, Turcji, Białorusi, Cypru/część turecka/, Łotwy, Węgier, Słowenii, Belgii, Holandii, Gruzji, Rosji, Bośni i Hercegowiny, Serbii, Uzbekistanu, Włoch (Sardynia i Sycylia), Hiszpanii, Estonii, Meksyku, Brazylii, Rumunii, Tajwanu, Peru, USA, Macedonii, Martyniki, Chile, Boliwii, Kuby, Indii, a także z wielu regionów Polski.

Innym ważnym wydarzeniem dla mieszkańców miasta są coroczne Brańskie Dni Kultury. Organizatorzy zapewniają szereg różnorodnych atrakcji, między innymi: korowód przebierańców, występ Orkiestry Dętej oraz Ludowego Zespołu Pieśni i Tańca „Skowronki”, koncerty, turnieje, dyskoteki i inne. Dodatkowo miasto organizuje również mniejsze wydarzenia, którym towarzyszą koncerty weekendowe, dyskoteki na świeżym powietrzu, „Kino pod gwiazdami”, konkursy, gry terenowe czy turnieje paintballa dla najmłodszych.

Na terenie miasta działa także Miejska Biblioteka Publiczna. Jej działania służą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Do głównych zadań biblioteki należą m. in.: gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, popularyzacja książki i czytelnictwa.

Kult religijny

Zdecydowana większość mieszkańców miasta Brańsk jest wyznania rzymskokatolickiego. Miasto należy do diecezji drohiczyńskiej. Parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny założona została w połowie XV w. Oprócz miasta należą do niej inne miejscowości, tj.: Bronka, Brzeźnica, Glinnik, Kalnica, Kiersnówek, Majerowizna, Oleksin, Otapy, Patoki, Popławy, Świridy, Załuskie Koronne, Załuskie Kościelne. Oprócz kościoła parafialnego w mieście znajduje się także Kaplica w Domu Zakonnym Córek Najczystszej Serca NMP w Brańsku. Miejscami kultu są także: kapliczka z figurą Św. Piotra przy ul. Binduga-Kilińskiego oraz kaplica przy ul. Piłsudskiego.

Na terenie gminy miejskiej mieści się prawosławna cerkiew filialna pod wezwaniem św. Symeona Słupnika należąca do parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Maleszach, w dekanacie Bielsk Podlaski diecezji warszawsko-bielskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Murowana świątynia wzniesiona została w latach 1997-2005 w sąsiedztwie drewnianej cerkwi, która została rozebrana w 2011 r. W Brańsku mieści się także cmentarz prawosławny.

Działalność społeczna Parafii obejmuje funkcjonowanie wspólnot parafialnych, tj.: Akcja Katolicka, Apostolstwo Dobrej Śmierci, Apostolat Maryjny, Apostolat Modlitwy za Kapłanów „Margaretka”, Jasnogórska Armia św. Michała Archanioła, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Krucjata Różańcowa za Ojczyznę, Odnowa w Duchu Świętym, Parafialny Zespół Caritas, Stowarzyszenie Żywego Różańca, Różaniec Rodziców za Dzieci, Wspólnota Żywej Drogi Krzyżowej.

Zdrowie

Usługi medyczne zapewniane są przede wszystkim przez następujące jednostki:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Widzgowie – Przychodnia Rodzinna w Brańsku;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim – Brańsk, Gabinet Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej – Filia Brańsk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medirena – Brańsk;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Midmed – Brańsk.

W kierunku północno-zachodnim znajduje się Szpital Ogólny w Wysokim Mazowieckiem oddalony o ok. 30 km, w kierunku południowym Szpital Powiatowy w Siemiatyczach (ok. 40 km), w kierunku wschodnim Szpital Powiatowy ZOZ im. Rafała Czerwiakowskiego w Bielsku Podlaskim (ok. 25 km).

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2019 r. w gminie miejskiej Brańsk udzielono ok. 12,5 porad lekarskich na jednego mieszkańca (47 510 ogółem). Dostęp do usług medycznych mieszkańców większości obszaru analizy nie jest utrudniony, funkcjonują tutaj dwie przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu oraz inne placówki prywatne. Ponadto w mieście zlokalizowane są 4 apteki.

Sport i rekreacja

Infrastrukturę rekreacyjno-sportową na terenie miasta stanowi hala sportowa oraz pełnowymiarowy stadion lekkoatletyczny przy Zespole Szkół im. Armii Krajowej. W jej obrębie znajdują się m.in.: bieżnia, rzutnia do oszczepu i kuli, skocznie w dal i wzwyż, boisko piłkarskie, boisko asfaltowe do gry w koszykówkę. W Brańsku przy ul. Mickiewicza zlokalizowane jest prywatne Centrum Rekreacji – siłownia wyposażona w maszyny i przyrządy do ćwiczeń oraz urządzenia do fitnessu i biegania. Funkcjonują tutaj także place zabaw – przy ul. Binduga oraz przy zejściu do rzeki Nurzec. Pierwszy z nich został wyposażony w orbitrek – przyrząd do siłowni plenerowej, która będzie stopniowo rozbudowywana. Drugi zlokalizowany został w sąsiedztwie zbiornika retencyjnego, który w przyszłości ma pełnić funkcje turystyczno-rekreacyjne. Miasto niestety w niewielkim stopniu wyposażone jest w popularne w ostatnich latach ścieżki rowerowe oraz ciągi spacerowe.

Na terenie miasta działa jeden uczniowski klub sportowy Pionier Brańsk utworzony w 1994 r., zrzeszający 84 członków ćwiczących, w tym 44 mężczyzn oraz 40 kobiet. Młodzież tworzy 4 sekcje sportowe prowadzone przez 1 trenera oraz 4 instruktorów sportowych (dane za 2018 r.).

Administracja, instytucje i stowarzyszenia

Urząd Miasta Brańsk zlokalizowany jest w centrum miejscowości, w sąsiedztwie Urzędu Gminy Brańsk, Poczty Polskiej oraz Posterunku Policji. W mieście koncentrują się także inne instytucje infrastruktury społecznej, takie jak: Zespół Szkół im. Armii Krajowej, Przedszkole im. Sióstr Sercanek, Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada Ochotnicza Straż Pożarna w Brańsku.

Ponadto na terenie miasta działają takie stowarzyszenia, jak: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Drohiczyńskiej – Oddział w Brańsku, Stowarzyszenie Artystyczne "Skowronki", Podlaskie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych "Pestka", Towarzystwo Przyjaciół Brańska, Zrzeszenie Przedsiębiorców Ziemi Brańskiej, Uczniowski Klub Sportowy "Pionier", Stowarzyszenie Przewoźników Podlasia - Oddział Terenowy, Koło Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Miasta Brańsk.

Bezpieczeństwo

Komisariat Policji właściwy dla miasta Brańsk znajduje się przy ul. Rynek 17 oraz podlega Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim. Analizując poziom przestępczości w mieście należy zaznaczyć, że Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego dane dla miasta Brańsk są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców miasta. Zgodnie z tymi danymi w 2019 roku w Brańsku stwierdzono szacunkowo 60 przestępstw, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wskaźnik 15,92 przestępstw. Jest to wartość większa od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w mieście Brańsk wynosi 85,30% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz dla całego kraju.

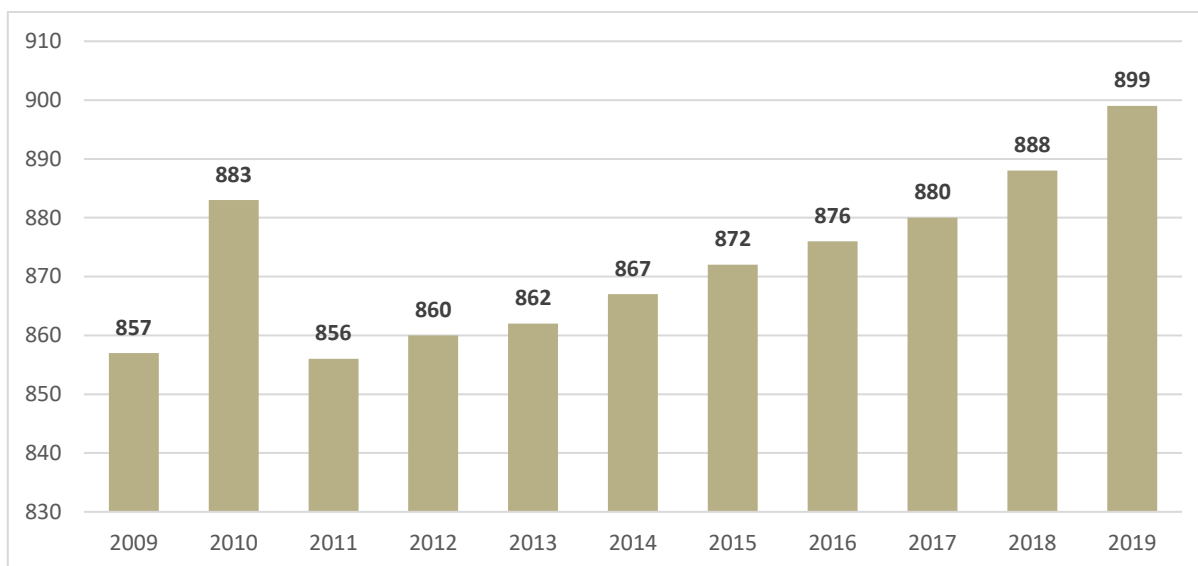
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta Brańsk najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu – 8,50 (wykrywalność 77%), a także o charakterze kryminalnym – 6,83 (wykrywalność 72%). Odnotowano również przestępstwa o charakterze gospodarczym – 6,19 (92%), drogowe – 2,34 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,49 (92%).

Dane: <http://www.polskawliczbach.pl>

Zasoby mieszkaniowe

Miasto Brańsk od roku 2012 charakteryzuje się systematycznym rozwojem zabudowy mieszkaniowej. Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku na terenie miasta zlokalizowanych było 899 budynków mieszkalnych, w których mieściły się 1 254 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 114 278 m². Liczba budynków mieszkalnych w stosunku do roku 2009 zwiększyła się o 42 obiekty, przy czym należy zauważyć, że w roku 2011 nastąpił znaczny spadek analizowanego wskaźnika. W okresie 2011 - 2019 liczba budynków wzrosła o 43 obiekty.

W przypadku liczby mieszkań, izb oraz ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w okresie 2009 - 2018 zauważalna jest stała tendencja wzrostowa. Liczba mieszkań zwiększała się średnio o 8 mieszkań na rok.

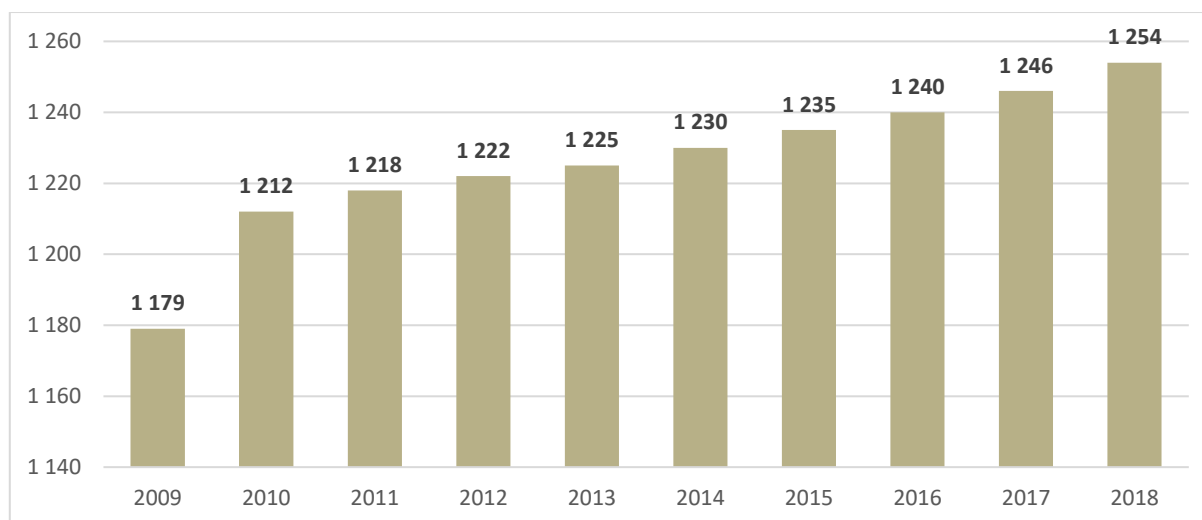
Wykres nr 8. Liczba budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela nr 4. Liczba mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
mieszkania	1 179	1 212	1 218	1 222	1 225	1 230	1 235	1 240	1 246	1 254
izby	5 245	5 614	5 653	5 682	5 710	5 738	5 769	5 797	5 831	5 878
powierzchnia użytkowa mieszkań	98 024	105 659	106 694	107 285	108 792	109 643	110 420	111 261	112 416	114 278

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 9. Liczba mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, mieszkania na 1000 mieszkańców (z wyjątkiem 2010 r.) oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w mieście Brańsk stale rosną. Wskaźniki te osiągnęły w 2018 roku poziom

odpowiednio 91,1 m², 30,3 m², 332,3 oraz 4,69. Pierwszy oraz ostatni z nich osiągnęły wartości znacząco wyższe niż średnia dla powiatu (78,5 m² i 4,15 izby). W przypadku województwa i kraju wskaźniki w Brańsku były wyższe z wyjątkiem jedynie liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Wynika to częściowo z faktu występowania na terenie miasta przeważnie zabudowy w formie jednorodzinnej/zagrodowej, ale i tak są to bardzo optymistyczne wskaźniki i trendy. Przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie oraz na 1 izbę na przestrzeni badanych lat również uległa poprawie – wartości prawie w każdym roku malały. W ostatnim okresie analizy wyniosły odpowiednio 3,01 oraz 0,64. W przypadku mieszkań sytuacja w powiecie, województwie oraz kraju kształtuje się na lepszym poziomie, z kolei przeciętna liczba osób na 1 izbę w Brańsku jest większa jedynie od średniej dla powiatu bielskiego. Na przestrzeni ostatnich lat przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie spadła o 0,21, zaś liczba osób przypadająca na 1 izbę spadła o 0,08. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 5. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa dla gminy miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018 oraz dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i Polski w 2018 roku.

											powiat	województwo	Polska
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018	2018	2018
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	83,1	87,2	87,6	87,8	88,8	89,1	89,4	89,7	90,2	91,1	78,5	76,9	74,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	25,9	27,1	27,5	27,7	28,1	28,4	29,0	29,3	29,7	30,3	34,2	29,6	28,2
mieszkania na 1000 mieszkańców	311,8	310,5	313,5	315,3	316,8	319,1	324,5	326,7	329,2	332,3	435,7	384,8	380,5
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,45	4,63	4,64	4,65	4,66	4,67	4,67	4,68	4,68	4,69	4,15	4,02	3,82
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,21	3,22	3,19	3,17	3,16	3,13	3,08	3,06	3,04	3,01	2,30	2,60	2,63
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,72	0,70	0,69	0,68	0,68	0,67	0,66	0,65	0,65	0,64	0,55	0,65	0,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując powyższe dane, należy stwierdzić, że w ostatnich latach warunki mieszkaniowe ulegają systematycznej poprawie. Tendencja wzrostowa średniej powierzchni użytkowej mieszkania na osobę jest tendencją ogólnopolską, wynikającą z rozwoju społecznego i dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców. Przy zachowaniu tendencji z ostatnich lat szacuje się, że przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie miejskiej Brańsk w przeliczeniu na jedną osobę w roku 2048 wynosić będzie ok. 44,96 m².

W zasobie mieszkaniowym (komunalnym) miasta w roku 2018 znajdowało się 67 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 2 793 m². W ostatnich latach zasób ten zwiększył się o 1 mieszkanie, tj. o 40 m².

Tabela nr 6. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym gminy miejskiej Brańsk oraz ich łączna powierzchnia użytkowa w latach 2009 – 2018.

Rok	mieszkania ogółem	powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)
2009	123	5 558
2013	130	5 793
2015	99	4 331
2016	68	2 833
2018	67	2 793

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie miasta Brańsk dominuje zabudowa jednorodzinna. Wypiera ona stopniowo zabudowę zagrodową, którą jednak wciąż można odnaleźć w wielu miejscach obszaru opracowania. W Brańsku znajdują się także zabudowania wielorodzinne, w tym tzw. bloki. Pierwsze wzmianki o mieście związane są z grodziskiem zbudowanym w widłach rzek Nurzec i Bronka w X/XI w., dzisiaj zwanym „zamczyskiem”. Z czasem osada stała się ważnym punktem na szlaku handlowym z Rusi i Litwy do Polski. W 1493 r. ks. Aleksander nadał Brańskowi prawa miejskie. W XVI w. pełnił on rolę ośrodka gospodarczego, posiadał rynek oraz 10 ulic. Obecnie zachowało się wiele reliktów starego drewnianego budownictwa zagrodowego oraz znaczna ilość budynków o różnym przeznaczeniu podlegających ochronie konserwatorskiej. Miasto wraz z rynkiem wciąż posiada cechy typowe dla osad pełniących w średniowieczu funkcje targowe i handlowe. Wokół centrum miejscowości występuje bardziej zwarta zabudowa mieszkaniowa i usługowa. Wszystkie tereny zainwestowane skupiają się pomiędzy drogą krajową nr 66, a rzeką Nurzec. Na północ rozciągają się pola uprawne, a następnie zwarte kompleksy leśne. Ich tereny przecinają główne drogi prowadzone w układzie pierścieniowym z centrum miasta.

Miasteczko wykazuje pewne cechy założenia urbanistycznego autorstwa E. Howarda – „Miasta ogrodu”. Idea polegała na kształtowaniu zabudowy wokół centralnego terenu zieleni w systemie pierścieniowym. Najbliżej sytuowane były budynki użyteczności publicznej oraz usługowe. Następnie, zwarte systemy zabudowy mieszkaniowej oraz położone najdalej od centrum obiekty przemysłowe miały być otoczone rozległymi gruntami ornymi. W Brańsku zabudowa rozmieszczona jest wokół systemu przyrodniczego rzeki Nurzec (oraz nowego zbiornika wodnego), a od północy graniczy z polami uprawnymi. W centrum, z którego promieniście rozchodzą się drogi, zlokalizowane są najważniejsze instytucje publiczne oraz obiekty usługowo-handlowe, natomiast na peryferiach rozwijają się większe zakłady produkcyjne i magazynowe. Do najważniejszych zalet tak formowanego układu urbanistycznego, często nazywanego „miastem-wsią”, należą: bliskość przyrody, dostępność komunikacyjna, samowystarczalność, możliwość rozwoju przedsiębiorstw, szanse dla zaistnienia życia towarzyskiego, zaopatrzenie w infrastrukturę techniczną, swoboda życia.

1.4. ANALIZA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Wodociąg

Na terenie miasta Brańsk zaopatrzenie w wodę odbywa się ze stacji wodociągowej przy ul. Senatorskiej. Jej eksploatacją zajmuje się Referat Wodociągów i Kanalizacji w Brańsku. W 2018 roku zrealizowano projekt pn. „Remont oczyszczalni ścieków oraz wykonanie otworu studziennego w mieście Brańsk” dofinansowany ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020. Wydajność dobową nowego ujęcia wody wynosi

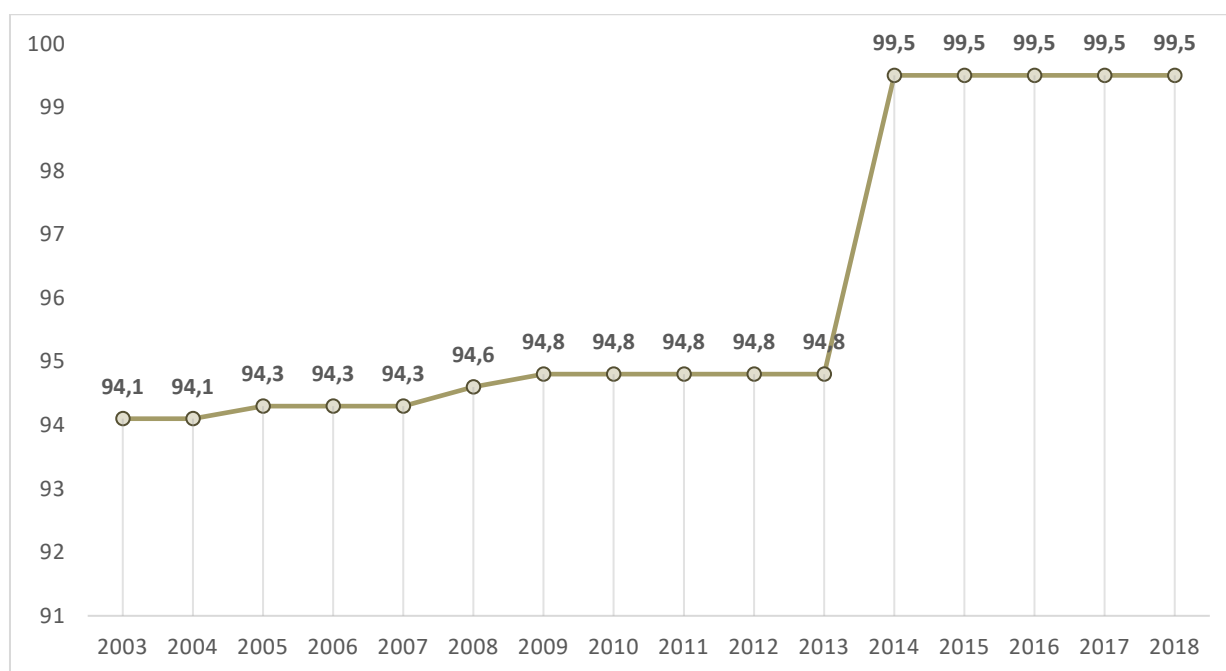
2736 m³. W rezultacie w mieście znajdują się 3 otwory studzienne, z których czerpana jest woda. Długość sieci wodociągowej w Brańsku wynosi 19,2 km oraz obejmuje 860 gospodarstw domowych, co stanowi ok. 99,2% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie miasta (dane za 2019 rok). Pozostałe gospodarstwa korzystają ze studni kopanych. Zgodnie z danymi, które prezentuje poniższa tabela można stwierdzić, iż zaopatrzenie w wodę na terenie miasta Brańsk jest bardzo wysokie (95,5% osób korzystających z sieci). Od 2003 roku procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w mieście zwiększył się o 5,4%. W ostatnich latach analizy odnotowuje się jednak spadek ilości wody dostarczanej gospodarstwom domowym, jak również samej ludności korzystającej z sieci. Powyższe zjawisko związane jest z procesami demograficznymi obserwowanymi na terenie miasta.

Tabela nr 7. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	18,5	18,9	18,9	18,9	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2	19,2
przyłacza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	902	902	902	902	902	902	920	920	890	860	860
woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam ³)	148,0	119,1	112,6	120,6	112,0	110,6	115,3	111,1	113,9	112,6	111,3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej (osoba)	3 583	3 699	3 682	3 673	3 664	3 836	3 788	3 778	3 766	3 754	bd
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	38,5	30,5	28,8	31,1	28,9	28,6	30,0	29,2	30,0	29,8	29,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 10. Procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2003 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kanalizacja

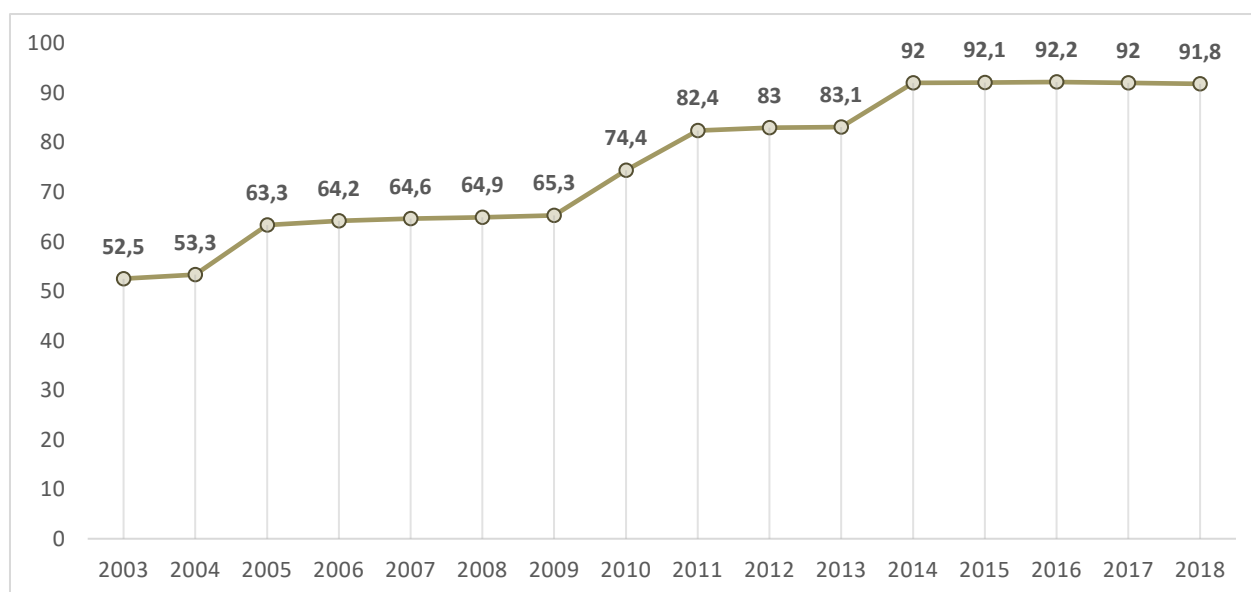
W obecnej chwili sieć kanalizacji w gminie miejskiej Brańsk ma 20,1 km i obsługuje 830 budynków mieszkalnych. Z sieci korzysta 91,8% ludności miasta. Od 2003 roku wskaźnik wzrósł niemal o połowę, dzięki czemu obecnie prawie wszyscy mieszkańcy mają dostęp do miejskiego systemu kanalizacyjnego. Na terenie miasta mieści się mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków, która powstawała w połowie lat 90. Zlokalizowana jest nad rzeką Nurzec, która stanowi odbiornik oczyszczonych ścieków. nieczystości z gospodarstw niepodłączonych do sieci są transportowane w beczkach asenizacyjnych do stacji zlewczej oczyszczalni. W 2018 roku zrealizowano projekt pn. „Remont oczyszczalni ścieków oraz wykonanie otworu studziennego w mieście Brańsk” dofinansowany ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020. Dzięki modernizacji między innymi: ograniczono natężenie odoru oraz hałasu, zakupiono nowy agregator prądotwórczy zasilający oczyszczalnię w przypadku przerw w dostawie energii elektrycznej, a także odnowiono infrastrukturę obiektu.

Tabela nr 8. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	15,2	18,3	18,3	18,3	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	317	437	467	480	490	501	760	820	850	850	850
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam ³)	bd	bd	bd	bd	bd	bd	100,0	108,8	110,9	110,7	108,3
ścieki odprowadzone (dam ³)	93,8	94	96	96	99,0	101,0	104,0	107,0	113,0	112,0	106,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoba)	2 468	2 903	3 201	3 219	3 212	3 545	3 506	3 500	3 481	3 464	bd

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 11. Procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2003 – 2018.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gaz

Obecnie miasto Brańsk nie posiada systemu gazowniczego. Mieszkańcy używają gazu propan-butan z butli instalowanych w pomieszczeniach lub gazu z indywidualnych przydomowych zbiorników.

Ciepłownictwo

Na terenie miasta budynki ogrzewane są tylko lokalnymi i grupowymi źródłami ciepła o różnorodnym paliwie energetycznym. Brak jest zbiorczych systemów ciepłowniczych. W zabudowie mieszkaniowej dominują lokalne kotłownie opalane paliwem stałym (węglem i drewnem).

Elektroenergetyka

Przez obszar miasta Brańsk nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokich i najwyższych napięć. Obszar obsługiwany jest przez sieci średnich (15 kV) oraz niskich napięć. Operatorem systemu dystrybucyjnego jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. Źródłem zasilania jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV Bielsk Podlaski I, mieszcząca się w Bielsku Podlaskim. Energia prowadzona jest w przeważającej części liniami napowietrznymi.

Komunikacja

Głównym powiązaniem komunikacyjnym miasta jest droga krajowa nr 66 relacji Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – granica państwa oraz droga wojewódzka nr 681 relacji Roszki Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec. Droga krajowa biegnie przez miasto w ciągu ul. Armii Krajowej – łączna długość w obszarze miasta ok. 5,17 km, natomiast droga wojewódzka leży m.in. w granicach ulicy Kościuszki i Sienkiewicza (łączna długość drogi w mieście to ok. 6,38 km). Przez obszar miasta przebiegają następujące drogi powiatowe o łącznej długości ok. 19,2 km:

- Nr 1570B Brańsk (ul. Mickiewicza) – Glinnik – Kiewłaki,
- Nr 1572B Brańsk (ul. Binduga, Kilińskiego) – Pietraszki – Lendowo - Budy – Jaśki,
- Nr 1598B Brańsk – Poletyły – Załuskie Koronne,
- Nr 1599B Brańsk (ul. Piłsudskiego, Bielska) – Załuskie Kościelne – Załuskie Koronne,
- Nr 1600B Kalnica – Bronka – Brańsk,
- Nr 1694B Brańsk – Popławy – Holonki – Dołubowo – Dziadkowice,
- Nr 2281B Jana Pawła II-go.

Drogi najwyższych kategorii (krajowa, wojewódzka i powiatowe) na terenie miasta znajdują się w dobrym stanie technicznym. Burmistrz Miasta zarządza drogami gminnymi oraz wewnętrznymi o łącznej długości ok. 12,3 km:

- Boćkowska nr 108161 B,
- Marii Konopnickiej nr 108162 B,
- Zagumienna nr 108163 B,
- Księdza Ściegiennego nr 108164 B,
- Jagiellońska nr 108165 B,
- Skłodowskiej nr 108166 B,
- Królowej Bony nr 108167 B,

- Słowackiego nr 108168 B,
- Kardynała Stefana Wyszyńskiego nr 108169 B,
- Szkolna nr 108170 B,
- Błonie nr 108171 B,
- Krótka nr 108172 B,
- Rynek nr 108173 B,
- Kościelna nr 108174 B,
- Kapicy Milewskiego nr 108175 B,
- Senatorska nr 108176 B,
- Ogrodowa nr 108177 B,
- Sportowa nr 108178 B,
- Kopernika nr 108179 B,
- Polna nr 108180 B,
- Poniatowskiego nr 108181 B,
- Witosa nr 108182 B,
- Jarzębinowa nr 108183 B,
- Jaśminowa nr 108184 B,
- Kasztanowa nr 108185 B,
- Klonowa nr 108186 B,
- Lipowa nr 108187 B,
- Konrada Prószyńskiego – Promyka nr 108188 B,
- Aleksandra Jagiellończyka nr 108189 B,
- Sielska (gruntowa),
- Wiatraczna (gruntowa),
- Łąkowa (gruntowa),
- Gościńska (gruntowa).

Zbudowane są one z nawierzchni twardej (bitumicznej – ok. 7,1 km, betonowej – ok. 0,7 km, z kostki – ok. 1,2 km, z bruku – ok. 0,8 km) oraz gruntowej (ok. 0,9 km). Dodatkowo przez obszar miasta biegnie ciąg pieszy przy mleczarni, ciąg pieszy przy ryneczku, uliczka nad rzeką Nurzec, zejście do „Zamczyska”, ciąg pieszy przy „Samie” oraz zejście nad rzekę przy młynie. Przy drodze wojewódzkiej mieści się jeden most, natomiast wzdłuż drogi krajowej zlokalizowane są ścieżki rowerowe. Przystanek autobusowy - dworzec na terenie miasta mieści się w ciągu drogi wojewódzkiej, na ul. Kościuszki 10. Przez Brańsk nie przebiega żadna linia kolejowa, za transport zbiorowy odpowiada PKS Nova S.A. – polskie przedsiębiorstwo z siedzibą w Białymstoku. Zapewnia ono połączenia z Białymstokiem, Białowieżą, Bielskiem Podlaskim, Ciechanowcem, Rudką, Warszawą czy Wysokiem Mazowieckiem.

Część dróg wymaga polepszenia stanu nawierzchni oraz stopnia urządzenia, jednak w ostatnich latach przeprowadzane były remonty i przebudowy dróg zarówno gminnych, jak i powiatowych.

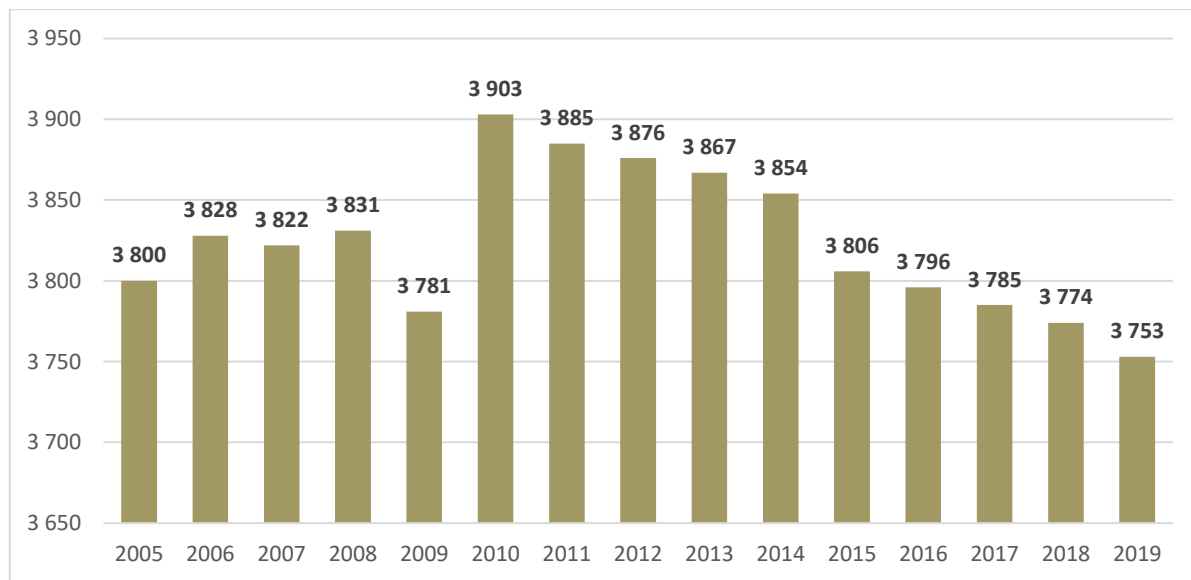
2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH WRAZ Z PROGNOZĄ DEMOGRAFICZNĄ

2.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ DEMOGRAFICZNYCH

Zgodnie z danymi GUS w gminie miejskiej Brańsk stan ludności na 31.XII.2019 r. wynosił 3753 osoby. Co istotne, od 2011 roku notowano systematyczny spadek liczby ludności. Wcześniej okresy wzrostu następowały przemiennie z okresami spadku. W roku 2010 liczba ludności zwiększyła się aż o 122 osoby. Jednak sumarycznie na przestrzeni ostatnich 15 lat liczba ludności zmniejszyła się o 47 osób, co stanowi spadek o 1,24%. W powiecie bielskim liczba ludności w latach 2005-2019 zmniejszyła się o 10,62%, w województwie podlaskim o ok. 1,78%, zaś w kraju zwiększyła o zaledwie 0,59%. Wynik w mieście jest więc wyższy niż wskaźnik powiatu bielskiego, jednak znajduje się na zbliżonym poziomie do województwa podlaskiego oraz jest niższy od wartości w skali całego kraju. W Brańsku liczba mężczyzn i kobiet jest wyrównana. Współczynnik feminizacji w mieście wynosił w 2019 r. 98 i był niższy od wskaźnika dla powiatu (102), województwa (105) oraz Polski (107).

Gęstość zaludnienia analizowanego obszaru w 2019 r. wynosiła 116 osób/km² i była znacznie wyższa od wskaźnika dla powiatu bielskiego – 39 osób/km² oraz województwa podlaskiego (58 osób/km²). Pod względem gęstości zaludnienia Brańsk w 2018 r. był 2 gminą w powiecie, zaś 15 w województwie. Dodatkowo gęstość zaludnienia powierzchni faktycznie zabudowanej i zurbanizowanej wynosiła 1 540 osób/km².

Wykres nr 12. Liczba ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

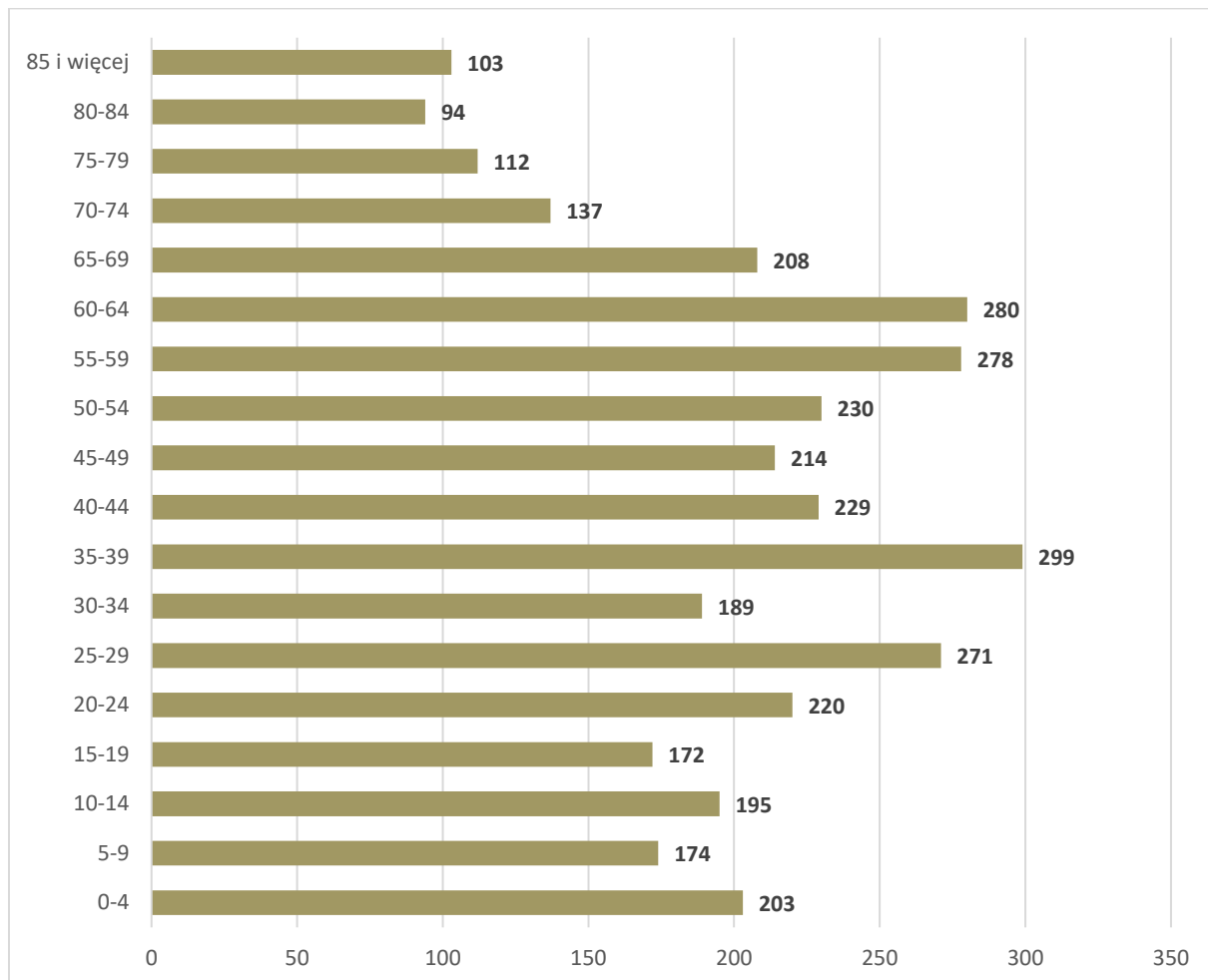

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę wieku mieszkańców miasta Brańsk w 2019 r., określoną na podstawie danych GUS. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 35-39 lat (299 osób), a następnie w wieku 60-64 lata (280 osób), 55-59 lat (278 osób), 25-29 lat (271 osób). Na kolejnych miejscach plasują się osoby w wieku 65-69 lat (208 osób) oraz grupy osób w wieku średnim (między 40 a 54 rokiem życia). Pozytywnym zjawiskiem jest to, że liczebność grup ludności w wieku do 24 roku życia przewyższa liczebność grup w wieku od 65 lat i więcej. W ostatnim roku

analizy stosunkowo wysoki wynik (208 osób) osiągnęła najmłodsza z badanych grup w wieku od 0 do 4 lat. Piramida wieku wskazuje jednak na stopniowe starzenie się społeczeństwa miasta, ma więc charakter regresywny.

Wykres nr 13. Liczba ludności według wieku w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.

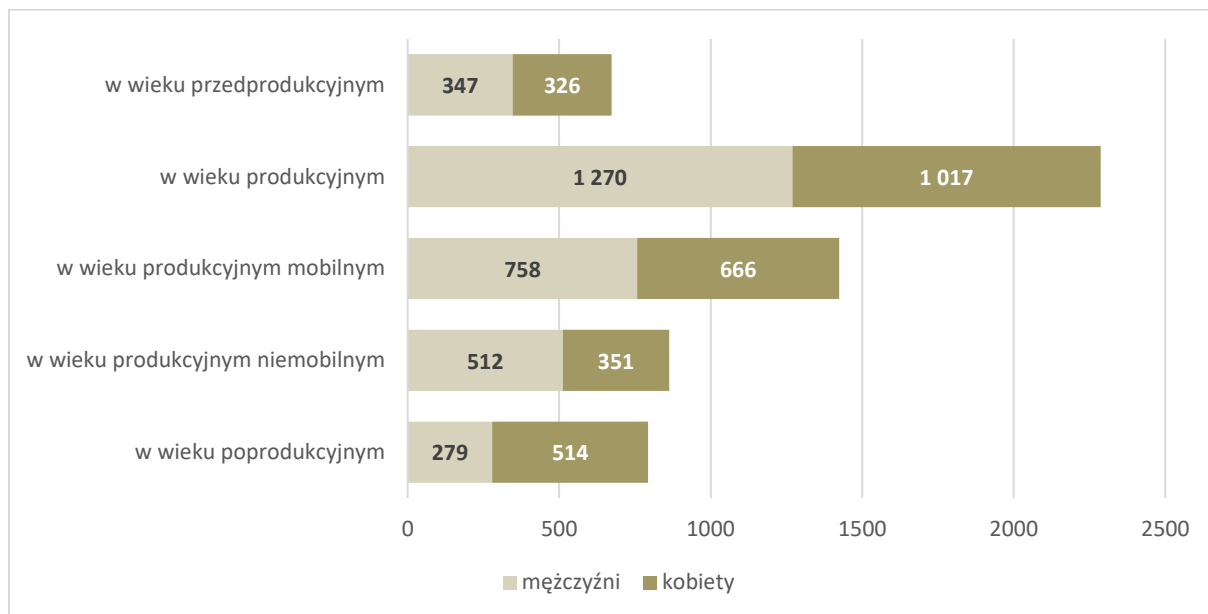
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Współczynnik obciążenia demograficznego dla miasta Brańsk, rozumianego jako stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 64,1 (dane na 2019 r.). Jest to wielkość niższa niż średnia dla powiatu, która wynosi 71,0 oraz nieznacznie wyższa niż średnia dla województwa podlaskiego (63,8). Przez ostatnie 15 lat wskaźnik ten dla miasta uległ zmniejszeniu o 6,7.

Zgodnie z danymi GUS liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) odznaczała się tendencją spadkową w okresie od 2005 do 2009 roku. W roku 2010 wskaźnik nieznacznie wzrósł, następnie znowu małał do 2013 r. Od 2014 utrzymuje się względnie na stałym poziomie. Udział w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się na przestrzeni ostatnich 15 lat o 6,1%. Jest to negatywne zjawisko, jednak występujące powszechnie w Polsce. Należy przy tym zwrócić uwagę, także na poprawiającą się sytuację na przestrzeni ostatnich kilku lat (wzrost o 0,1% w 2019 r.). Negatywnym zjawiskiem jest także stałe zwiększanie się zarówno ogólnej liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, jak i ich udziału w ogólnej liczbie mieszkańców Brańska. W stosunku do roku 2005 liczba osób w

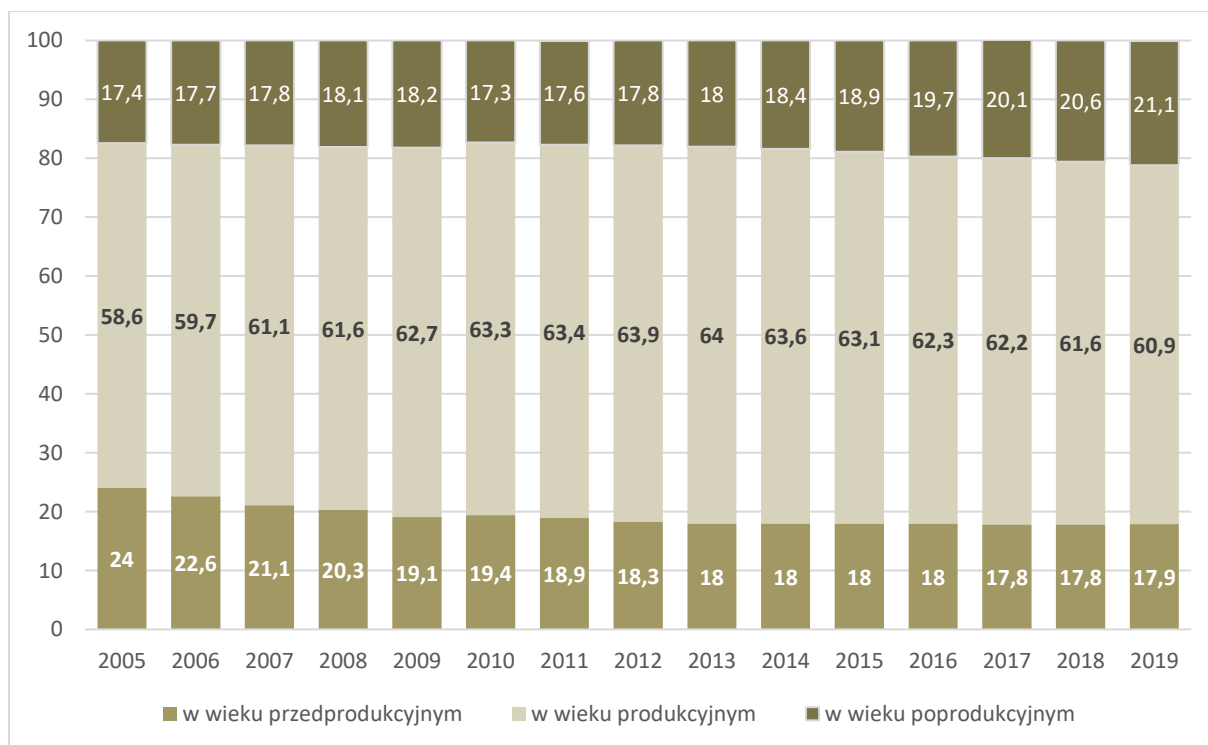
wieku poprodukcyjnym wzrosła o 131 osób, co stanowi wzrost udziału tej grupy w ogólnej strukturze o 3,7%. Największy przyrost liczby ludności nastąpił w grupie osób w wieku produkcyjnym. W ciągu ostatnich 15 lat liczebność tej grupy zwiększyła się o 62 osoby. Jednak od roku 2014 obserwuje się spadek udziału tej grupy wiekowej w ogólnej strukturze ludności (o 3,1%).

Wykres nr 14. Liczba ludności według wieku i płci w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

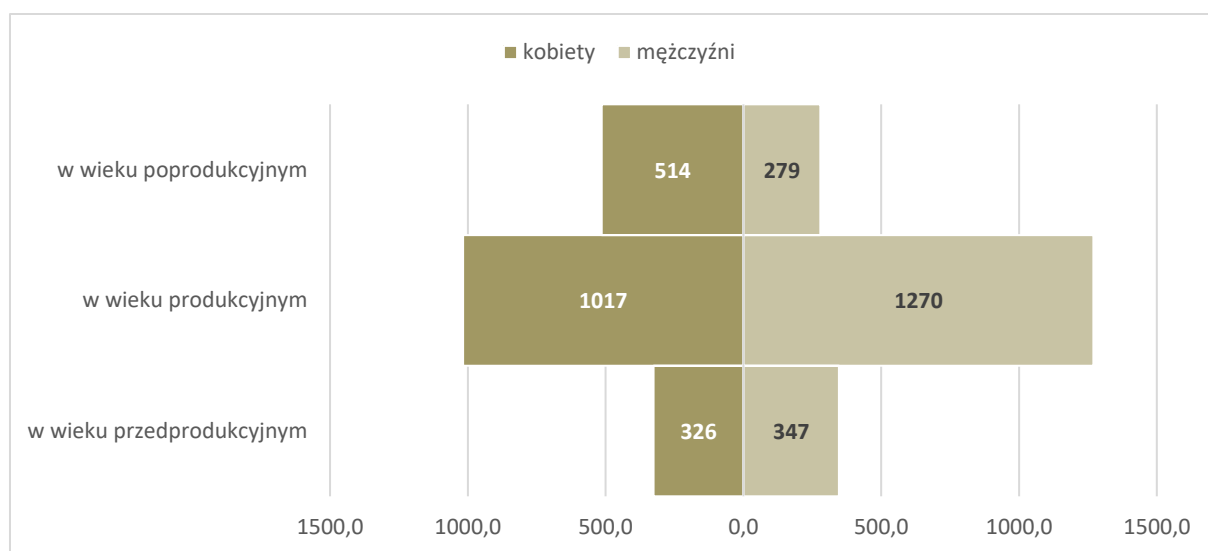
Wykres nr 15. Procentowy udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W strukturze płci i wieku zauważalna jest istotna przewaga kobiet nad mężczyznami w wieku poprodukcyjnym (różnica 235 osób), co jest zjawiskiem powszechnym w całej Polsce. Natomiast w grupie ludności w wieku produkcyjnym znacznie przeważają mężczyźni (różnica 253 osób). Podobna sytuacja jest w przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym, choć tutaj już ta przewaga nie jest znacząca (21 osób). Społeczeństwo Brańska klasyfikuje się jako populacja ustabilizowana, zmierzająca w kierunku regresywnym.

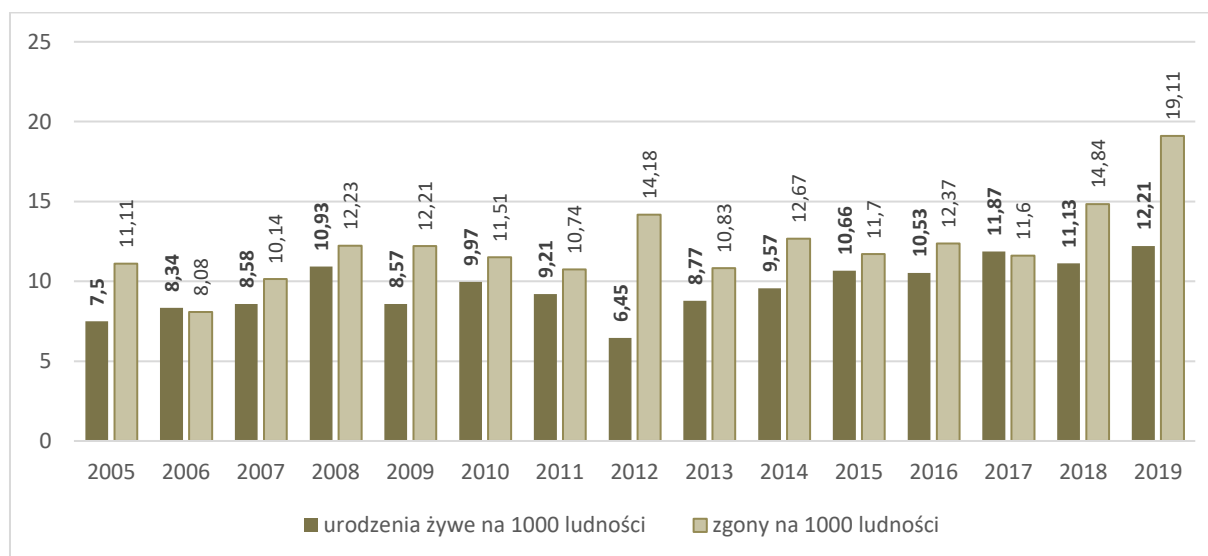
Wykres nr 16. Liczba ludności gminy miejskiej Brańsk wg. wieku i płci w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Szczególnie istotne znaczenie dla liczebności społeczeństwa ma również przyrost naturalny. Uwarunkowany jest on liczbą urodzeń i zgonów w mieście. W analizowanym okresie liczba urodzeń na 1000 ludności przewyższyła liczbę zgonów na 1000 ludności jedynie w roku 2006 oraz 2017. Na przestrzeni 15 lat wzrosła zarówno liczba zgonów, jak i urodzeń, oba wskaźniki w 2019 roku osiągnęły najwyższą wartość (odpowiednio: 19,11 oraz 12,21).

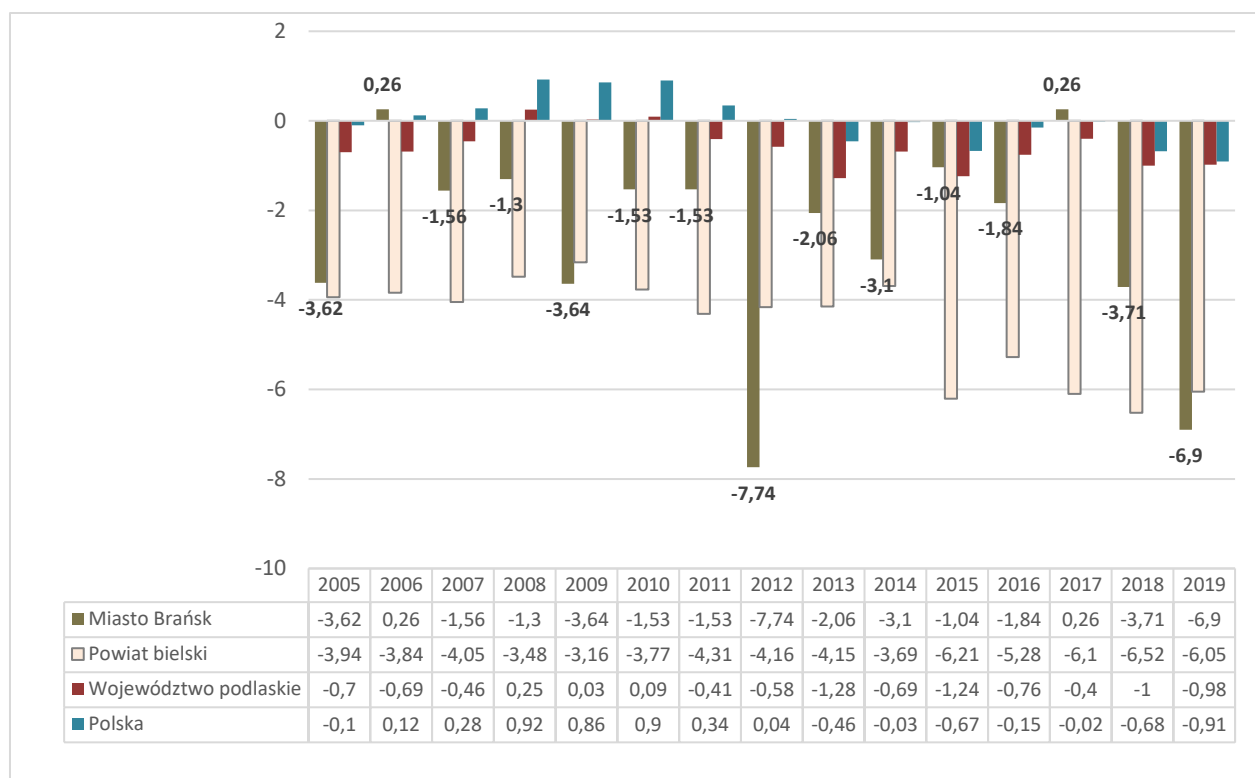
Wykres nr 17. Urodzenia żywe/zgony na 1000 ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2005-2019 na analizowanym obszarze występowały dosyć duże wahania przyrostu naturalnego, jednak przeważnie utrzymywał się on na poziomie ujemnym osiągając w roku 2012 najniższą wartość wynoszącą -7,74. Najwyższa wartość wskaźnika (0,26) wystąpiła w 2006 oraz 2017 roku. W 2019 roku przyrost naturalny w mieście Brańsk wynosił -6,9, podczas gdy jego wartości dla powiatu, województwa i Polski osiągały odpowiednio: -6,05, -0,98 oraz -0,91. Świadczy to o mało korzystnej sytuacji miasta na tle wyższych jednostek samorządu terytorialnego oraz całego kraju. Należy jednak zaznaczyć, że na przestrzeni ostatnich 15 lat przyrost naturalny w Brańsku był przeważnie znacznie wyższy niż wskaźnik dla powiatu bielskiego, niższą wartość osiągnął jedynie w latach: 2009, 2012 oraz 2019.

Wykres nr 18. Przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019, na tle powiatu, województwa i kraju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela nr 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności, zgony na 1000 ludności i przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
urodzenia żywe na 1000 ludności	7,5	8,34	8,58	10,93	8,57	9,97	9,21	6,45	8,77	9,57	10,66	10,53	11,87	11,13	12,21
Zgony na 1000 ludności	11,11	8,08	10,14	12,23	12,21	11,51	10,74	14,18	10,83	12,67	11,7	12,37	11,6	14,84	19,11
przyrost naturalny	-3,62	0,26	-1,56	-1,3	-3,64	-1,53	-1,53	-7,74	-2,06	-3,1	-1,04	-1,84	0,26	-3,71	-6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kształtowaniu sytuacji demograficznej istotne znaczenie mają migracje. Analiza liczby zameldowań i wymeldowań w mieście Brańsk wskazuje, że od 2005 do 2019 r. rocznie liczba osób meldujących się wynosiła średnio 46, zaś wymeldowujących się 49 osób. Zameldowania w podziale

na ze wsi i z miasta kształtowały się różnorodnie w kolejnych latach analizy, Przeważała liczba osób meldujących się ze wsi, natomiast w przypadku wymeldowań, znacznie przeważała liczba osób przeprowadzających się do miast. Migracje zagraniczne każdego roku stanowią znikomą część ruchu migracyjnego. W okresie ostatnich 15 lat w mieście Brańsk łącznie z zagranicy zameldowało się 20 osób, a wymeldowało się 15 mieszkańców. Zgodnie z danymi GUS ogółem saldo migracji w roku 2019 wynosiło 8, zatem nastąpił przyróg ludności do miasta. W okresie analizy saldo podlegało znacznym wahaniom, jednak w przeważającej części znajdowało się na ujemnym poziomie. Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób w 2019 r. wynosiło 2,1. W 2018 r. pod kątem tego wskaźnika miasto w powiecie znajdowało się na 3, zaś w województwie na 20 miejscu.

Tabela nr 10. Saldo migracji w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
zameldowania ogółem	25	61	62	43	59	34	36	62	34	47	-	59	50	57	63
wymeldowania ogółem	40	59	61	44	54	58	48	37	49	51	-	63	64	54	55
saldo migracji	-15	2	1	-1	5	-24	-12	25	-15	-4	-	-4	-14	3	8
saldo migracji na 1000 osób	-3,9	0,5	0,3	-0,3	1,3	-6,1	-3,1	6,4	-3,9	-1,0	-	-1,1	-3,7	0,8	2,1
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób	1,30	-1,05	0,78	0,26	1,04	-1,28	0,51	0,00	0,00	-0,78	-	0,00	0,00	0,53	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczącymi liczby ludności, do 2050 roku zarówno w województwie podlaskim, jak i powiecie bielskim liczba ludności będzie sukcesywnie spadać. Spadek liczby ludności jest trendem także wojewódzkim, a nawet ogólnokrajowym i wynika z różnego rodzaju zmian zachodzących w społeczeństwie i gospodarce.

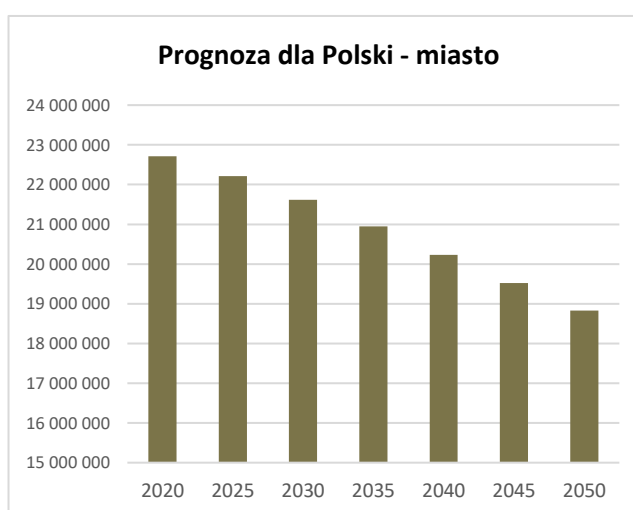
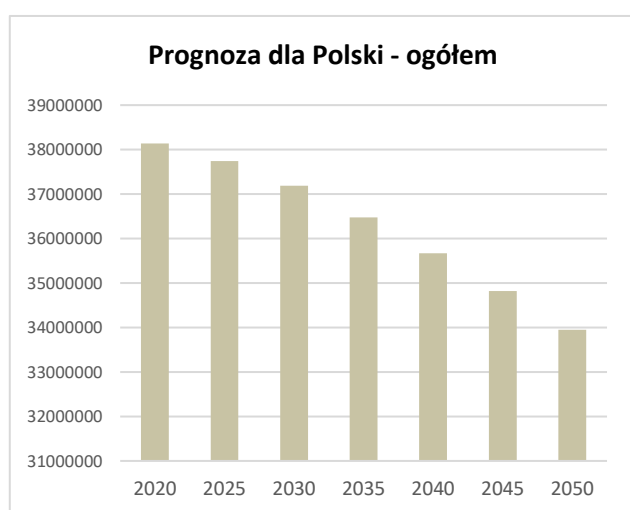
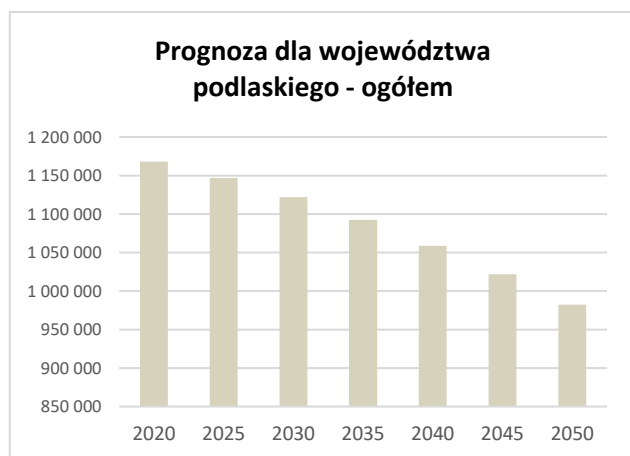
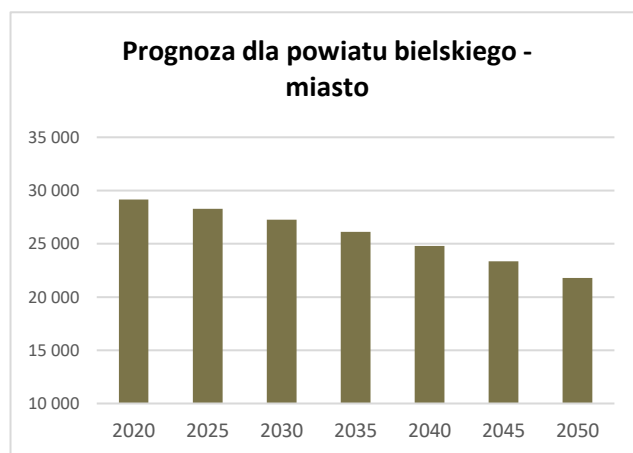
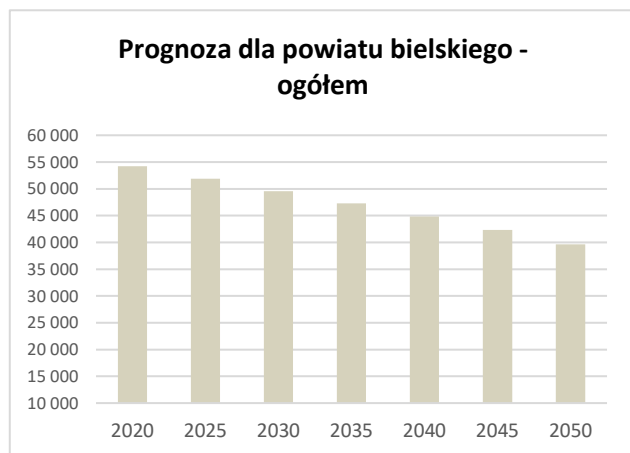
Przewiduje się, że w 2050 roku na terenach miejskich powiatu bielskiego będzie zamieszkiwać 21 788 mieszkańców. Jest to liczba mniejsza o ok. 24,9% niż w roku 2019, kiedy to na terenie powiatu bielskiego w miastach mieszkało 29 015 osób. Podobną regresję prognozuje się dla terenów miejskich w przypadku całego województwa (17,3%) oraz kraju (18,3%).

Tabela nr 11. Prognoza liczby ludności na rok 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 dla województwa podlaskiego i powiatu bielskiego.

		Prognoza na rok 2020	Prognoza na rok 2025	Prognoza na rok 2030	Prognoza na rok 2035	Prognoza na rok 2040	Prognoza na rok 2045	Prognoza na rok 2050
Województwo podlaskie	ogółem	1 168 229	1 146 804	1 121 839	1 092 463	1 058 768	1 021 686	982 320
	miasto	709 455	697 377	681 882	663 130	641 604	618 010	593 222
	wieś	458 774	449 427	439 957	429 333	417 164	403 676	389 098
Powiat bielski	ogółem	54 204	51 870	49 589	47 273	44 849	42 301	39 644
	miasto	29 169	28 289	27 268	26 104	24 791	23 341	21 788
	wieś	25 035	23 581	22 321	21 169	20 058	18 960	17 856

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 19. Prognozy liczby ludności dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i kraju (ogółem i dla części miejskiej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza zmian w zaludnieniu miasta Brańsk w latach 2005-2019

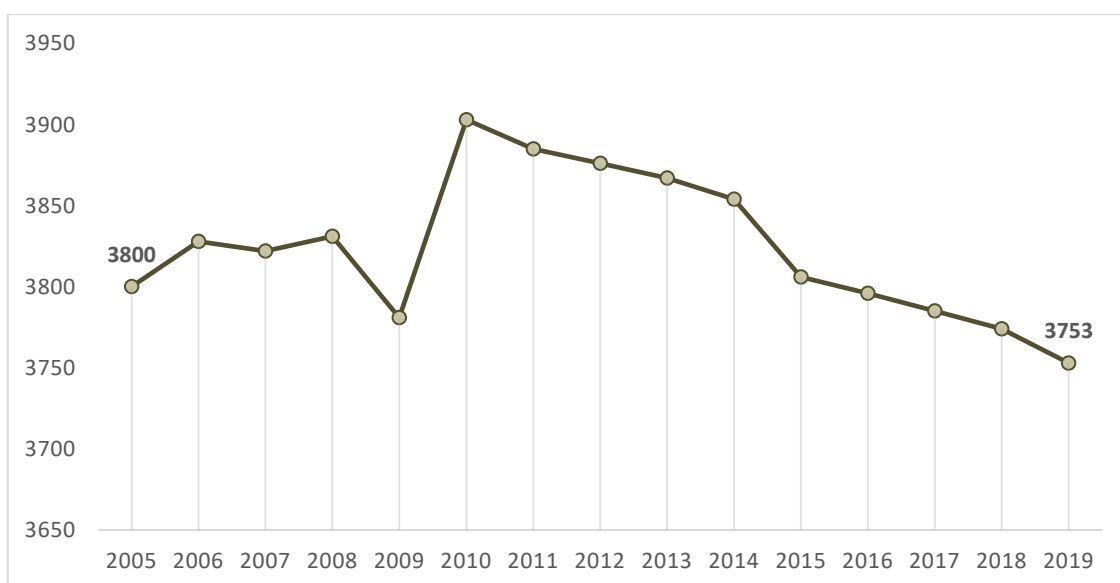
Zgodnie z danymi GUS w 2019 roku miasto Brańsk zamieszkiwało 3753 mieszkańców. W okresie od 2005 do 2019 roku obserwowany był generalny spadek liczby mieszkańców miasta (poza rokiem 2006, 2008 oraz 2010). W stosunku do 2005 roku w Brańsku w 2019 roku było mniej o 47 osób faktycznie zamieszkujących miasto. Oznacza to spadek liczby ludności średnio o 3 osoby rocznie, czego efektem jest spadek liczby ludności o ok. 1,24% na przestrzeni 15 lat.

Tabela nr 12. Zmiana liczby mieszkańców gminy miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.

Rok	Liczba mieszkańców	Zmiana w stosunku do roku poprzedniego
2005	3800	-
2006	3828	28
2007	3822	-6
2008	3831	9
2009	3781	-50
2010	3903	122
2011	3885	-18
2012	3876	-9
2013	3867	-9
2014	3854	-13
2015	3806	-48
2016	3796	-10
2017	3785	-11
2018	3774	-11
2019	3753	-21
Zmiana liczby mieszkańców w 2019 r. w stosunku do roku 2005		-47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 20. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza liczby mieszkańców miasta Brańsk do roku 2049

Dla zobrazowania zmienności i możliwych scenariuszy w zmianie ludności miasta Brańsk wskazane zostały trzy warianty prognozy demograficznej miasta, w oparciu o następujące założenia:

Wariant 1: Zmiana liczby ludności będzie stała w okresach piętnastoletnich i wynosić będzie tyle samo, ile zmiana w latach 2005-2019.

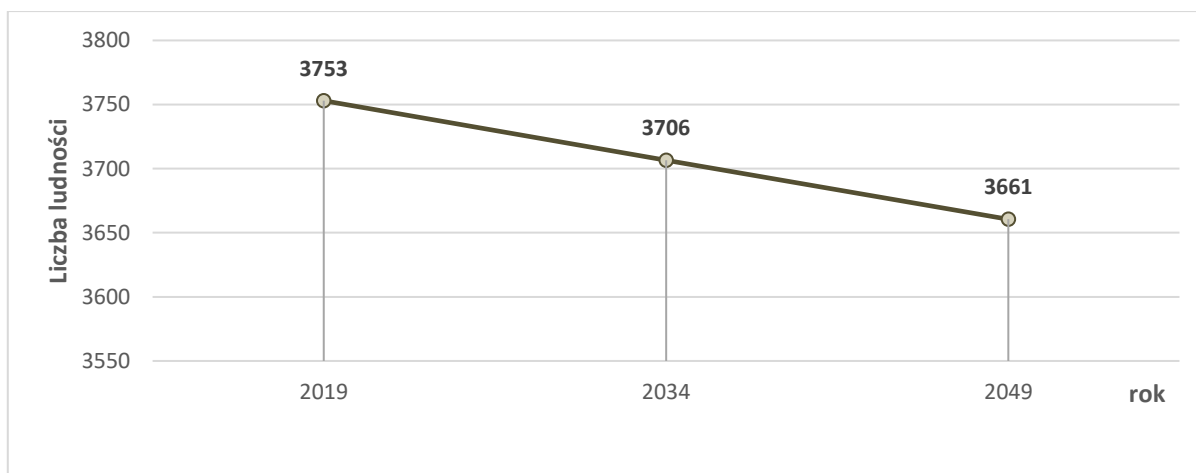
Wariant 2: Zmiana liczby ludności będzie proporcjonalna do prognozowanej zmiany liczby ludności w części miejskiej powiatu bielskiego.

Wariant 3: Zmiana liczby ludności uwzględniająca, oprócz danych historycznych i statystycznych, zintegrowane działania z zakresu polityki społecznej, socjalnej i przestrzennej, które wpływają na liczbę mieszkańców.

Wariant 1

Pierwszy wariant zakłada dalszy spadek liczby mieszkańców w takim samym tempie w jakim liczba mieszkańców miasta spadała od 2005 roku. Na podstawie danych historycznych stwierdzono, iż liczba mieszkańców miasta Brańsk zmniejsza się o 1,24% na 15 lat. Od roku 2005, kiedy liczba mieszkańców miasta wynosiła 3800 osób, nastąpił spadek do 3753 osób w roku 2019. Jeżeli ta tendencja zostałaby zachowana to liczba mieszkańców miasta Brańsk w roku 2049 wyniosłaby 3661 osób – co stanowi spadek o 1,24% w okresach piętnastoletnich. Zatem prognozuje się, że w stosunku do roku 2019 liczba mieszkańców miasta zmniejszy się o 2,47%.

Wykres nr 21. WARIANT 1 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców miasta Brańsk do roku 2049.

Źródło: opracowanie własne.

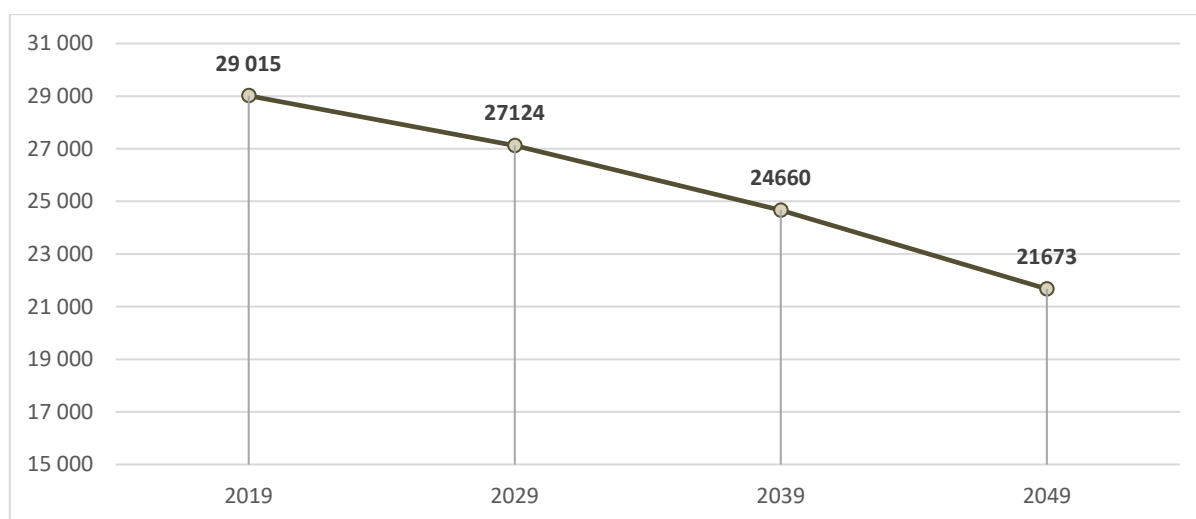
Wariant 2

Drugi wariant zakłada spadek liczby mieszkańców miasta w tempie równym prognozowanemu wzrostowi dla części miejskiej powiatu bielskiego. Dla tego wariantu jako dane wyjściowe przyjęto prognozy opublikowane przez GUS w Banku Danych Lokalnych w 2014 roku. Zgodnie z tą prognozą w okresach 10 letnich następować będzie spadek liczby ludności miejskiej powiatu odpowiednio o 6,52%, 9,08% oraz 12,11%. Zatem do roku 2049 liczba mieszkańców miast powiatu zmniejszy się z obecnych 29 015 osób (dane GUS za rok 2019) do 21 673 osób w roku 2049, czyli nastąpi spadek liczby mieszkańców powiatu o ok. 25,3%.

Tabela nr 13. Prognoza liczby mieszkańców dla powiatu bielskiego.

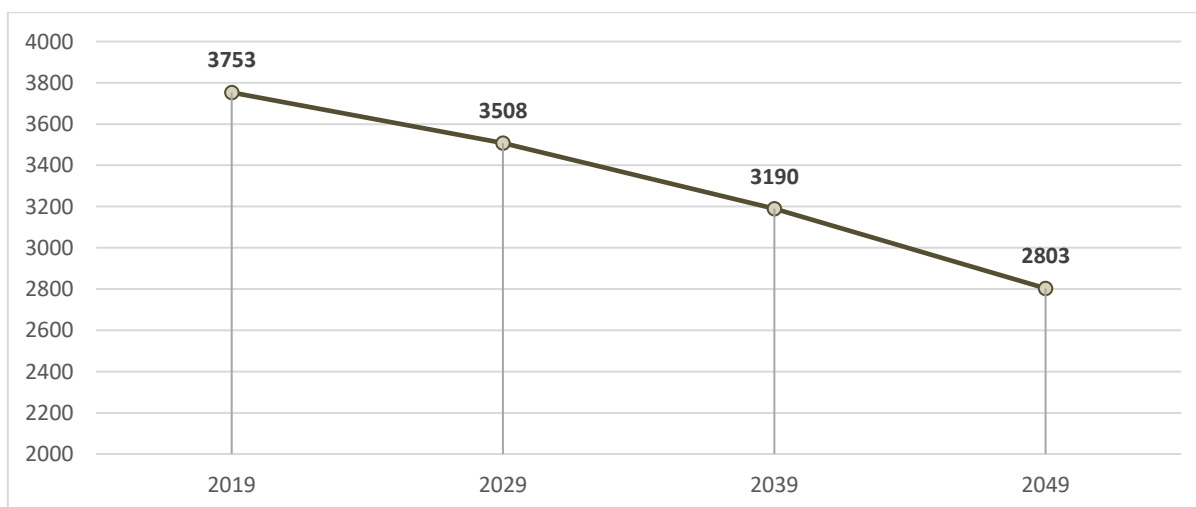
	Liczba mieszkańców miast
Stan na rok 2019	29 015
Stan na rok 2029	27 124
Stan na rok 2039	24 660
Stan na rok 2049	21 673

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 22. Prognoza liczby mieszkańców części miejskiej powiatu bielskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przyjęte w tym wariantcie założenie, tj. liczba mieszkańców miasta zmienia się proporcjonalnie do zmian części miejskiej powiatu bielskiego determinuje liczbę mieszkańców miasta Brańsk w roku 2049 na 2 803 osoby, czyli spadek o ok. 25,3% w stosunku do roku 2019.

Wykres nr 23. WARIANT 2 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców miasta Brańsk do roku 2049.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy równocześnie zauważyć, że rzeczywista liczba mieszkańców miast powiatu bielskiego w roku 2019, okazała się niższa niż zakładały to prognozy GUS wykonane w roku 2014. Wartość

prognozowana na 2019 r. wynosiła 29 329 osób, podczas gdy rzeczywista wartość osiągnęła wartość aż o 314 osób mniej.

Wariant 3

Liczba ludności zależna jest od szeregu procesów i zjawisk trudnych do przewidzenia w chwili obecnej. W zależności od przyjętych założeń miasto Brańsk może wpisywać się w ogólnokrajowe tendencje zmniejszania się liczby mieszkańców lub wręcz odwrotnie – liczba jej mieszkańców ustabilizuje się, a nawet będzie wzrastać. Za stabilizacją lub wzrostem liczby mieszkańców miasta Brańsk przemawia:

- Przygraniczne położenie miasta, stanowiące o bliskości wschodnich rynków zbytu,
- Dodatkowo w ostatnich latach saldo migracji,
- Walory ekologiczne obszaru „Zielone Płuca Polski”, a w tym miasta Brańsk, stanowiące potencjał dla rozwoju turystyki i rolnictwa ekologicznego,
- Rozwój działalności z sektorów kreatywnego oraz medycznego, zwiększająca się liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą,
- Bardzo wysoki stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- Zwarty rozwój zabudowy zapewniający znaczne areale powierzchni atrakcyjnej inwestycyjnie,
- Duży udział terenów zielonych w strukturze miasta,
- Atrakcyjne zabytki oraz planowane zagospodarowanie rekreacyjne zbiornika wodnego nad rzeką Nurzec,
- Poczucie tożsamości miejsca mieszkańców miasta, o którym świadczy działalność zespołów ludowych, stowarzyszeń i organizacji (wydarzenia kulturalne o charakterze międzynarodowym),
- Programy Rozwoju Polski Wschodniej,
- Rozwój polityki społecznej i prorodzinnej w kraju,
- Zintegrowane działania władz miasta w zakresie kreowania nowych terenów budowlanych, przede wszystkim w sąsiedztwie istniejących terenów budowlanych, wraz z odpowiednim przygotowaniem gruntów dla przyszłych inwestorów,
- Pozytywne w ostatnich latach trendy gospodarcze w kraju i zagranicą.

W związku z powyższym zakładając, że prowadzona polityka miasta będzie skuteczna, można przyjąć, iż w tym wariantie spadek liczby ludności w mieście Brańsk w ciągu najbliższych 30 lat zostanie wyhamowany i ustabilizowany na obecnym poziomie.

Wobec powyższego zakłada się, że liczba ludności w roku 2049 będzie zbliżona do poziomu z roku 2019, tj. ok. 3750 osób.

Podsumowanie wariantów

Rozpatrując powyższe warianty należy zaznaczyć, iż każdy z nich obarczony jest wadami związanymi z przyjętymi założeniami. Biorąc pod uwagę położenie miasta Brańsk, wykorzystujące jego walory środowiskowe, a także potencjał turystyczny i gospodarczy, przy zastosowaniu właściwych instrumentów z zakresu polityki społecznej, socjalnej i przestrzennej, możliwe jest doprowadzenie do zahamowania spadku liczby mieszkańców miasta w perspektywie najbliższych 30 lat.

Mając na uwadze wyniki analiz oraz powyższe podsumowanie przyjętych wariantów liczby ludności miasta, prognozuje się, iż do roku 2049 nastąpi wyhamowanie liczby mieszkańców miasta do poziomu porównywalnego z rokiem 2019, zgodnie z wyżej zasymulowanym z wariantem nr 3.

3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.

3.1. BUDŻET GMINY

Zgodnie z danymi GUS dochody miasta Brańsk w 2019 r. wynosiły 24,48 mln zł. W okresie ostatnich 10 lat wysokość dochodów miasta niemal stale wzrastała (poza latami 2012, 2014, 2015, kiedy ich wartość nieznacznie spadała). W stosunku do 2010 r. zwiększyły się one ponad dwukrotnie. Szczególny wzrost nastąpił ostatnio (w roku 2019), kiedy to dochody ogółem wzrosły niemal o 5 mln zł. W roku tym odnotowano znaczne zwiększenie dotacji oraz dochodów majątkowych. W związku ze wzrostem dochodów w mieście w 2019 r. można było zanotować również najwyższe od 10 lat wydatki budżetu i to niemal każdego rodzaju. W 2019 r. wynosiły one 23,75 mln zł, a ich ogólny poziom od roku 2012 (poza 2015 r.) ulegał wzrostowi. W stosunku do roku 2010 poziom wydatków zwiększył się o ok. 10 mln zł.

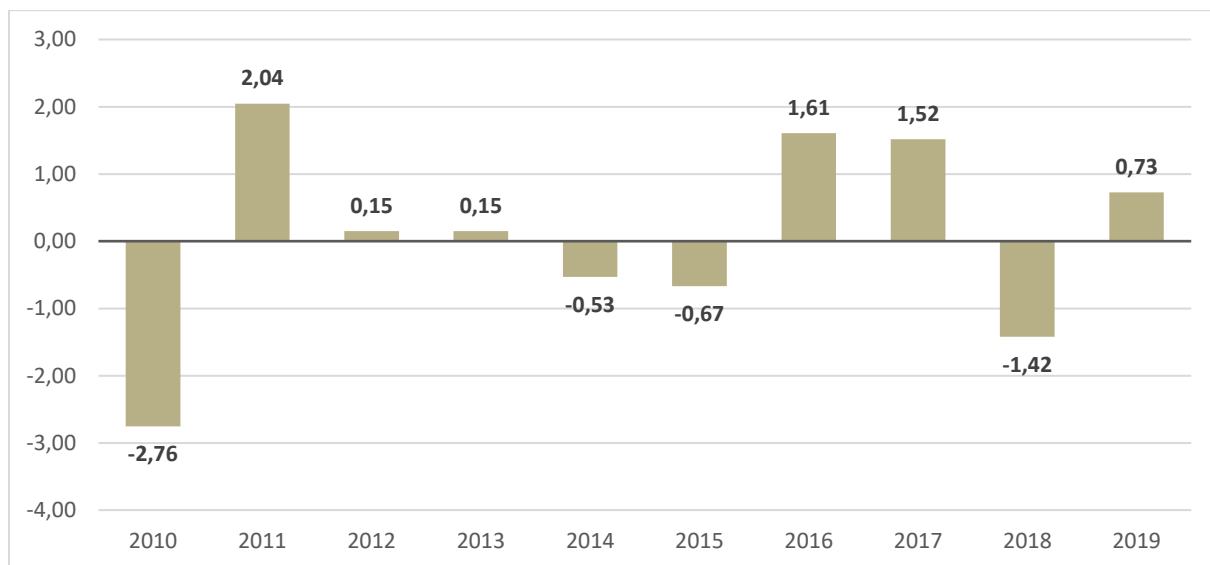
Tabela nr 14. Dochody i wydatki budżetu gminy miejskiej Brańsk wg. działów w latach 2010 – 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł	mln zł
Dochody										
Dochody ogółem	10,95	12,93	12,29	13,51	13,31	12,96	15,93	16,89	19,83	24,48
Dochody majątkowe	0,50	1,51	0,26	0,61	0,86	0,27	0,04	0,25	2,83	5,81
Dochody własne	4,64	6,89	6,13	7,23	7,29	7,06	7,57	8,17	9,13	10,19
Subwencja ogólna	4,21	4,35	4,54	4,56	4,14	3,87	4,06	3,74	3,58	3,56
Dotacje	2,10	1,69	1,62	1,72	1,89	2,03	4,29	4,97	7,13	10,72
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	0,01	1,31	0,13	0,29	0,59	0,14	0,01	0,07	1,29	0,15
Wydatki										
Wydatki ogółem	13,70	10,89	12,14	13,36	13,85	13,63	14,32	15,37	21,26	23,75
wydatki majątkowe ogółem	3,79	0,53	1,36	2,25	2,42	2,21	0,40	0,50	5,62	6,39
wydatki majątkowe inwestycyjne	3,79	0,53	1,36	2,25	2,42	2,21	0,40	0,50	5,62	6,39
wydatki bieżące ogółem	9,91	10,36	10,77	11,11	11,42	11,43	13,92	14,87	15,64	17,37
wydatki bieżące na wynagrodzenia	4,40	4,71	5,02	5,14	5,39	5,40	5,50	5,67	6,09	6,51
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	0,76	0,82	0,96	1,00	1,05	1,05	1,07	1,09	1,13	1,23
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	1,73	1,85	1,73	1,98	1,98	1,98	2,05	2,07	2,29	2,83
dotacje ogółem	0,49	0,28	0,31	0,30	0,32	0,32	0,39	0,38	0,53	0,59
świadczenia na rzecz osób fizycznych	1,83	1,84	1,81	1,87	1,89	1,88	4,16	4,80	4,62	5,24
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	7,52	8,09	8,50	8,84	9,13	9,14	9,31	9,64	10,44	11,51
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	0,06	0,12	0,14	0,09	0,06	0,07	0,06	0,05	0,05	0,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W relacjach dochodów do wydatków można zauważyć wahania roczne lub dwuletnie, kiedy to wynik dodatni ustępował w następującym okresie wynikowi ujemnemu oraz odwrotnie. Na poniższym wykresie możemy zobaczyć rozkład salda na przestrzeni lat 2010-2019. W 2019 roku saldo dochodów i wydatków wynosiło 0,73 mln zł. Analizując dane można stwierdzić, że Miasto prowadzi zrównoważoną gospodarkę inwestując uzyskane nadwyżki środków, a równocześnie nie dopuszczając do sytuacji nadmiernego deficytu budżetowego. Sumarycznie w badanych latach dochody przewyższały wydatki miasta.

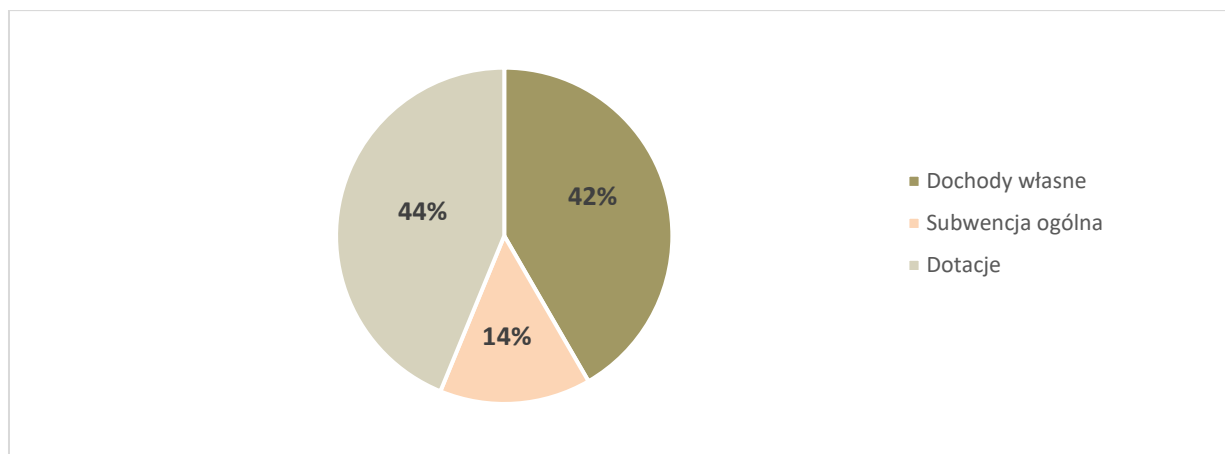
Wykres nr 24. Saldo dochodów i wydatków miasta Brańsk w latach 2010 – 2019 [mln zł].

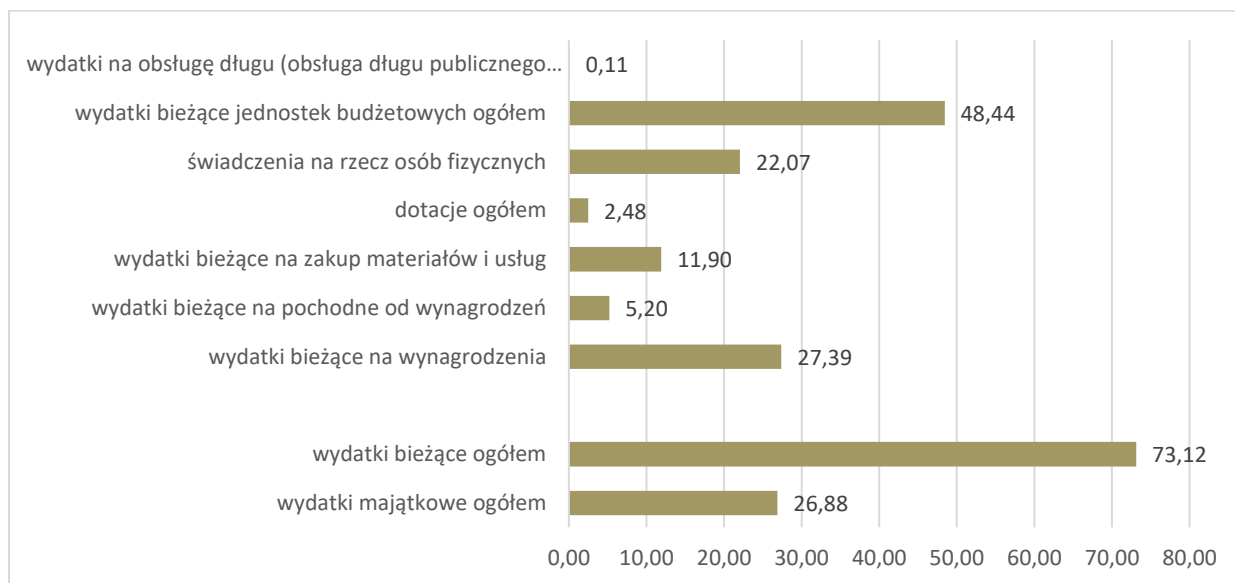
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniżej przedstawiono w procentach stosunek poszczególnych rodzajów dochodów i wydatków budżetu gminy odpowiednio do dochodów ogółem i wydatków ogółem w 2019 roku. Największy procent w stosunku do dochodów ogółem stanowią dotacje – 44%, a następnie dochody własne – 42%. Najmniejszy udział ma subwencja ogólna – 14%. Natomiast wśród wydatków największy procent w stosunku do wydatków ogółem stanowią wydatki bieżące ogółem – 73,12%.

Wykres nr 25. Procent jaki stanowią poszczególne rodzaje dochodów w stosunku do dochodów ogółem w 2019 roku w budżecie miasta Brańsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres nr 26. Procent jaki stanowią poszczególne rodzaje wydatków w stosunku do wydatków ogółem w 2019 roku w budżecie miasta Brańsk.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dla oceny zdolności finansowej miasta pod kątem możliwości finansowania zadań własnych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, społecznej i technicznej warto przeanalizować, jak kształtowały się wydatki w budżecie dotyczące inwestycji na przestrzeni ostatnich 10 lat. Poniżej przedstawiono zestawienie wskaźnika udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem oraz wskaźnika udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, które pozwoli przeanalizować ww. zagadnienie. Z poniższych danych wynika, iż wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w latach 2010 – 2019 podlegał licznym wahaniom. Znacząco zmalał on w latach 2011 oraz 2016-2017. W ostatnich dwóch okresach analizy znacząco wzrósł (o ponad 20%) osiągając w 2019 roku wynik 26,9%. Dla porównania w tym samym roku w województwie podlaskim (bez miast na prawach powiatu) wskaźnik ten wynosił 19,1%, natomiast w powiecie bielskim także 18,4%. W znacznej mierze finansowanie inwestycji zależne jest od wysokości uzyskiwanych dochodów własnych. Dla miasta Brańsk wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem w 2010 oraz w 2019 roku osiągał wielkość odpowiednio 42,38% oraz 41,64%. Utrzymuje się on więc na wysokim poziomie. Dla porównania w 2019 roku w województwie podlaskim wskaźnik ten wynosił 39,65%, natomiast w powiecie bocheńskim 42,80%.

Tabela nr 15. Dochody i wydatki budżetu miasta (wybrane wskaźniki) w latach 2010 – 2019.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
udział dochodów własnych w dochodach ogółem	42,38%	53,30%	49,91%	53,50%	54,72%	54,49%	47,56%	48,38%	46,02%	41,64%
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	27,7%	4,9%	11,2%	16,8%	17,5%	16,2%	2,8%	3,2%	26,4%	26,9%

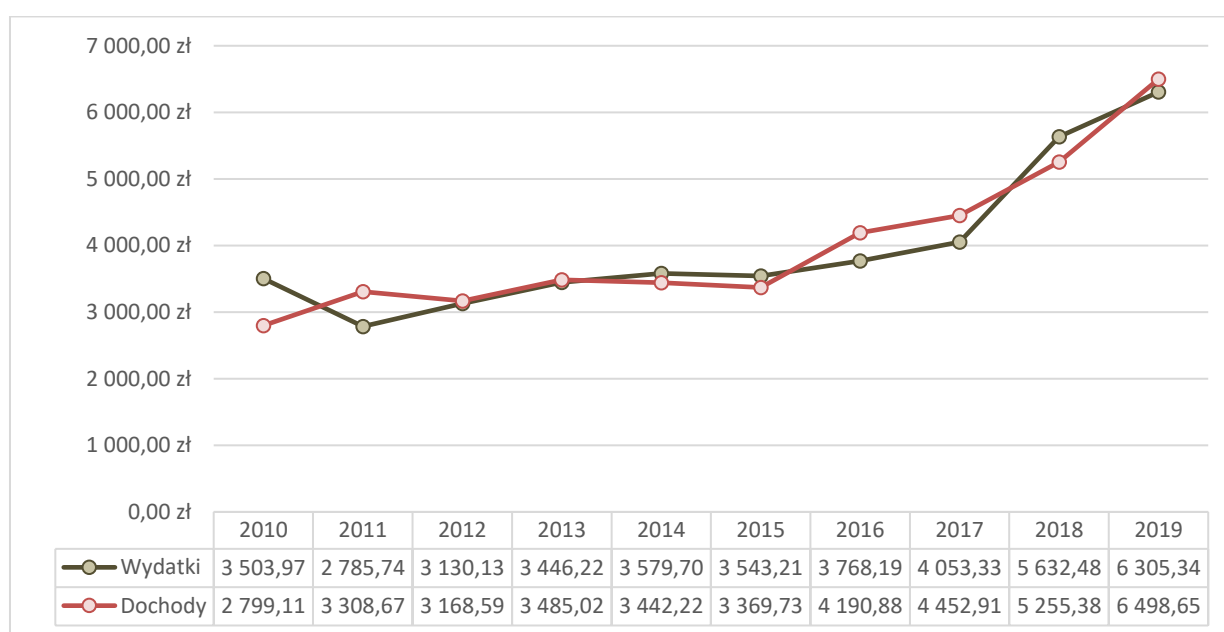
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody własne budżetu gminy wynosiły w 2018 r. 2 706,20 zł, a miasto zajmowało 2 miejsce w powiecie. Dochody ogółem w 2019 r. wynosiły 6 498,65 zł. W

odniesieniu do wydatków przypadających na 1 mieszkańca miasto Brańsk było również na 2 miejscu w powiecie, ze wskaźnikiem 6 305,34 zł/mieszkańca.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat generalnie można przyjąć, że dochód przypadający na 1 mieszkańca wzrasta. W stosunku do roku 2010 zwiększył się on aż o 2 801,37 zł. Sposób kształtowania się tego wskaźnika obrazuje poniższy wykres. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, które daje dobre prognozy dla przyszłej sytuacji budżetu gminy. Dla porównania średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w 2019 roku wynosił 5 060,52 zł, zaś wydatki 4 956,32 zł. Natomiast średnia dla województwa to dochód w wysokości 5 180,94 zł na mieszkańca i wydatki w wysokości 5 060,20 zł na mieszkańca. Analizowane wartości w powiecie bielskim oraz województwie podlaskim kształtują się więc na znacznie niższym poziomie.

Wykres nr 27. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w złotych w mieście Brańsk w latach 2010 – 2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.2. WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA

Możliwości rozwoju miasta Brańsk wyznacza w znacznej mierze polityka finansowa zapisana w prognozie finansowej, określonej w perspektywie kilku najbliższych lat, która jest corocznie weryfikowana. Zadania inwestycyjne przewidziane na najbliższe lata, wskazane w przedmiotowej prognozie, dotyczą przede wszystkim przedsięwzięć związanych z polityką społeczną. Należą do nich skuteczna pomoc społeczna oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach Brańskiego Klubu Seniora. Dodatkowo miasto przewidziało wydatki dotyczące budowy zbiornika małej retencji wraz z uporządkowaniem rzeki Nurzec. Szczegółowe informacje na temat powyższych inwestycji przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 16. Zadania inwestycyjne wskazane w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2020 – 2023.

Nazwa i cel	Okres realizacji	Łączne nakłady finansowe [zł]	Limit 2020	% jaki stanowił limit w łącznym nakładzie finansowym
Wydatki majątkowe				
Zbiornik wodny małej retencji w Brańsku wraz z uporządkowaniem rzeki Nurzec	2018-2021	9 120 720,00	2 337 015,00	25,62%
Wydatki bieżące				
Skuteczna Pomoc Społeczna – inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia	2020-2021	430 720,00	326 574,00	75,82%
Brański Klub Seniora – Rozwój usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2020-2022	713 802,00	404 206,00	56,63%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XI/69/2020 Rady Miasta Brańsk z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Brańsk na lata 2020-2023 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2020-2021.

Liczba i zakres wymienionych zadań inwestycyjnych w mieście, ze względu na ograniczone środki w budżecie gminy, nie jest znacznie rozbudowana. Podejmowane są jednak działania w celu stopniowej poprawy jakości życia w gminie poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury zarówno społecznej, jak i technicznej.

Tabela nr 17. Prognozowane wydatki i dochody w budżecie gminy miejskiej Brańsk w latach 2020 – 2023.

	Dochody ogółem [zł]	Dochody bieżące [zł]	Dochody majątkowe [zł]	Wydatki ogółem [zł]	Wydatki bieżące [zł]	Wydatki majątkowe [zł]	Wynik budżetu [zł]
2020	24 663 930,00	20 748 577,00	3 915 353,00	24 740 615,00	20 047 151,00	4 693 464,00	-76 685,00
2021	20 520 000,00	20 388 226,00	131 774,00	20 110 000,00	19 310 000,00	800 000,00	410 000,00
2022	19 745 000,00	19 545 000,00	200 000,00	19 745 000,00	19 395 000,00	350 000,00	0,00
2023	19 715 000,00	19 415 000,00	300 000,00	19 715 000,00	19 415 000,00	300 000,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XI/69/2020 Rady Miasta Brańsk z dnia 29 czerwca 2020 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Brańsk na lata 2020-2023 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2020-2021.

Zgodnie z WPF miasta Brańsk planuje się, że prognozowane wydatki i dochody w budżecie będą sukcesywnie spadać. Należy równocześnie zaznaczyć, że relacja dochodów do wydatków zakłada zrównoważony i bezpieczny rozwój miasta. Planowany budżet pozwoli stopniowo niwelować zadłużenie miasta. Zgodnie z Prognozą przychody budżetu wynoszą 436 685 zł, które przeznaczone są na spłatę rat kredytów i pożyczek w kwocie 360 000 zł oraz pokrycie deficytu w kwocie 76 685 zł. Ponadto istnieje możliwość pozyskiwania dodatkowych środków m.in. z UE w ramach bieżących konkursów organizowanych w celu podziału dotacji unijnych. W przypadku dalszego zmniejszania liczby mieszkańców może jednak dojść do sytuacji pomniejszania się dochodów miasta. Należy jednak pamiętać, że oprócz wysokości dochodów w budżecie bardzo istotna jest relacja między dochodami i wydatkami. Nawet jeśli miasto dysponuje znacznymi środkami w budżecie, ale ponosi wydatki przekraczające dochody, to nie jest to dobry prognostyk. Ważne, aby dochody z wydatkami bilansowały się, a efektem tego były zrealizowane inwestycje zaspokajające potrzeby mieszkańców.

Dlatego nawet przy niedużym budżecie możliwe jest wygospodarowanie środków na wydatki inwestycyjne, które są zadaniami własnymi gminy.

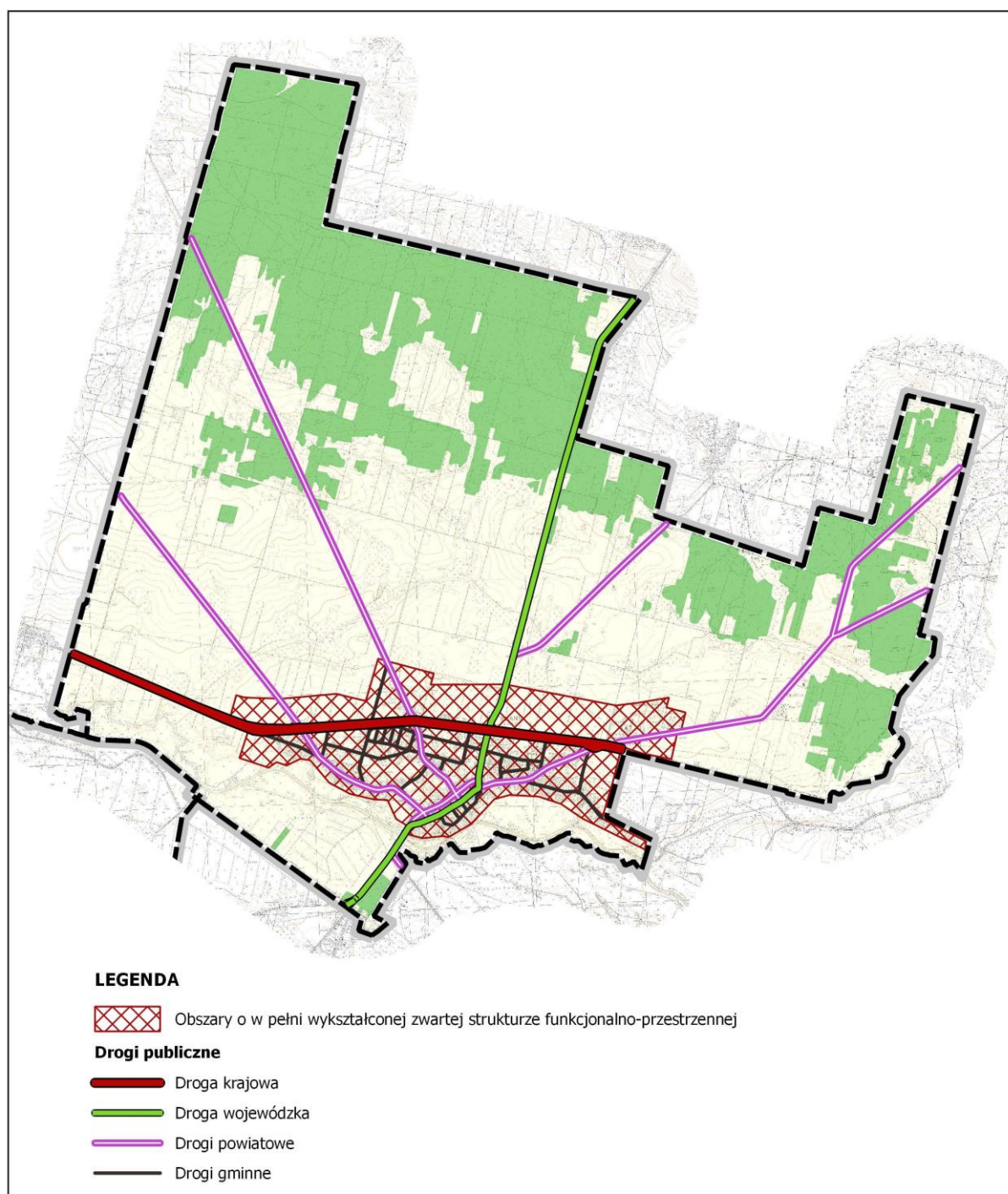
Nowe tereny, przeznaczone do zainwestowania, powinny zostać wskazane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych bądź w ich pobliżu, tak aby ich powstanie nie generowało dodatkowych kosztów związanych z wykupem gruntów pod drogi, budową dróg czy sieci infrastruktury technicznej. Tereny te w miarę możliwości powinny być wskazywane jako kontynuacja obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta, czyli w jego południowej części. Przy wskazaniu nowych obszarów zabudowy uwzględnić należy również przebieg sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W przypadku konieczności poniesienia przez miasto dodatkowych nakładów finansowych, te powinny zostać szczegółowo wskazane w prognozie skutków finansowych sporządzanej na etapie opracowania planu miejscowego. W przypadku gdy koszty okażą się zbyt duże można odstąpić od sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jeśli konieczne okaże się poniesienie nakładów związanych z wprowadzeniem nowych terenów zabudowy, zabezpieczenie środków może odbywać się poprzez wprowadzenie odpowiednich przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej oraz sukcesywnego zapewnienia funduszy w bieżących uchwałach budżetowych. Środki na realizację ww. zadań pochodzić będą z wpływów podatkowych do miasta w poszczególnych latach, w tym z ewentualnego zwiększenia wpływów podatkowych wynikających ze zmiany Studium. Uzupełniając miasto starać się może o pozyskanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej, w szczególności z programu RPO, PROW lub funduszy Norweskich czy Szwajcarskich. W związku z powyższym i w związku z przeprowadzoną analizą nie przewiduje się zagrożenia związanego z brakiem możliwości finansowych miasta do etapowego wyznaczania terenów pod zabudowę. Z kolei przy wskazaniu terenów przemysłowych lub obsługi produkcji rolnej istotne może okazać się wsparcie inwestorów w zakresie realizacji infrastruktury technicznej.

4. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.

Miasto Brańsk to jednostka o charakterze rolniczo-mieszkaniowym z wykształconym jednym obszarem o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Brańsk należy do miast małych jednak w mieście widoczne są procesy charakterystyczne dla większych jednostek. Chodzi tu przede wszystkim o rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz o powstawanie w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zespołów zabudowy usługowo-przemysłowej. Niniejszy bilans terenu może stanowić potwierdzenie przedstawionych procesów kształtowania się miasta Brańsk.

Szacując maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę w podziale na funkcje przyjęto, iż na terenie miasta zapotrzebowanie na budynki mieszkaniowe będzie występowało przede wszystkim w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, w mniejszym stopniu w zabudowie zagrodowej. Przyjęto iż istniejąca zabudowa wielorodzinna rozwijać się będzie dalej w niewielkim zakresie (uzupełnienie poprzez tzw. plomby) i na potrzeby obliczenia niniejszego bilansu terenu można ją pominąć.

Poniższy rysunek wskazuje wyznaczony obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostki osadniczej miasto Brańsk.

Źródło: opracowanie własne

W gminie występuje także bardzo duże zapotrzebowanie na budynki usługowe, oraz na zabudowę składową i magazynową oraz zabudowę związaną z obsługą produkcji rolniczej. Przy szacowaniu zapotrzebowania na nową zabudowę budynki gospodarcze i garażowe zostały ujęte jako budynki towarzyszące funkcjom podstawowym. Zatem w poniższych obliczeniach przez powierzchnię użytkową zabudowy:

- mieszkaniowej jednorodzinnej rozumie się powierzchnię budynków mieszkaniowych jednorodzinnych,

- zagrodowej rozumie się powierzchnię budynków mieszkaniowych realizowanych w ramach zabudowy zagrodowej,
- usługowej rozumie się powierzchnię budynków, w których realizowane lub wykonywane są usługi,
- przemysłowej, składowej i magazynowej rozumie się powierzchnię budynków w których odbywa się produkcja przemysłowa lub dokonuje się składowania i magazynowania materiałów zarówno produkowanych jak i czasowo przechowywanych,
- obsługi produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych i hodowlanych - rozumie się powierzchnię budynków służących produkcji rolnej, w tym budynków produkcyjnych o profilu związanym z obsługą rolnictwa.

W ramach realizacji powyższych funkcji mogą powstawać budynki garażowe, gospodarcze i obsługi technicznej, których powierzchnia może być bardzo zróżnicowana i może zależeć od wielu czynników. Budynki te, zazwyczaj nie funkcjonują samodzielnie, nie wymagają więc zabezpieczenia oddzielnych terenów, natomiast wymagają zabezpieczenia odpowiedniej powierzchni działki dla zabudowy podstawowej, co zostało uwzględnione w przeliczaniu powierzchni użytkowej zabudowy poszczególnych funkcji na maksymalne powierzchnie działek budowlanych. Zatem pomimo, iż wartości powierzchni użytkowej zabudowy nie uwzględniają powierzchni użytkowej budynków gospodarczych, garażowych i obsługi technicznej to przy wyznaczaniu nowych terenów uwzględniona została potrzeba zabezpieczenia terenu pod te budynki w ramach funkcji podstawowej.

Zgodnie z prognozą demograficzną przedstawioną we wcześniejszych rozdziałach liczba mieszkańców miasta w 2049 roku prawdopodobnie będzie kształtować się na poziomie podobnym do roku 2019 i wyniesie 3750. Z kolei wskaźnik średniej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na jednego mieszkańca może wzrosnąć do ok. 45 m². Średnia europejska tego wskaźnika wynosi około 40 m². Biorąc pod uwagę trendy i dynamikę zmian tego wskaźnika w latach poprzednich oraz prognozowany ubytek ludności należy zakładać, że średnie standardy wzrosną. Powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę może w najbliższych latach przekroczyć 50 m². Zakłada się, że nie tylko wzrost wskaźnika dla nowych budynków ale także zakłada się, iż obecne budynki będą rozbudowywane, przebudowywane lub nastąpi wymiana zabudowy w celu podniesienia standardu życia mieszkańców. Zatem należy przyjąć, iż w roku 2049 w gminie potrzebne będzie 168 750 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych. Wartość ta wynika z iloczynu prognozowanej liczby mieszkańców gminy w roku 2049 i wskaźnika powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca prognozowanego na rok 2049.

Uwzględniając fakt, iż obecnie w gminie powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych wynosi około 113 716 m², co wynika z iloczynu obecnej liczby mieszkańców (koniec 2019 roku) i wskaźnika powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych przypadającej na jednego mieszkańca na koniec roku 2019 r. to zapotrzebowanie na nową zabudowę dla budynków mieszkalnych wynosi 55 034 m².

Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych w roku 2049 pomniejszona o powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych obecnie (w roku 2019) = **zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażone w powierzchni użytkowej budynków.**

Dalej biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych należy dopuścić możliwość zwiększenia zapotrzebowania **o 30% tj. do wysokości 71 544 m²**.

Powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych obejmuje zarówno powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej jak i powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej. Ze względu na rolniczy charakter miasta oraz po dokonaniu analizy wydawanych pozwoleń na użytkowanie budynków i ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy przyjąć, iż stosunek zapotrzebowania na powierzchnię użytkową budynków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej do ich powierzchni w zabudowie zagrodowej będzie się miał jak 4:1. Przyjęty podział uwzględnia dotychczasowe tendencje potwierdzone danymi dotyczącymi wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę jak i tendencją do zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych a co za tym idzie zmniejszania zapotrzebowania na nowe budynki mieszkalne w zabudowie zagrodowej pomimo dalszego rolniczego rozwoju gminy. Dlatego też zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy budynków mieszkalnych wynosić będzie:

- **dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 57 235 m²**
- **dla zabudowy zagrodowej 14 309 m²**

Pomimo istnienia w gminie budynków zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nie przewiduje się rozwoju tego typu funkcji w przyszłości dlatego przy rozkładzie prognoz powierzchni zabudowy mieszkaniowej nie uwzględniono formy wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej.

Co prawda wytyczne projektowe nie określają sposobu wyznaczenia maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, gdyż zapotrzebowanie na tą zabudowę uzależnione jest od uwarunkowań lokalnych, w tym od potrzeb mieszkańców i polityki rozwoju gminy, a sam rynek usług podstawowych jest niestabilny i dokonuje się często alokacji tego typu zabudowy. Niezbędne jest zatem odpowiednie zabezpieczenie powierzchni pod ten rodzaj zabudowy w Studium.

W sektorze usługowym w Polsce w roku 2011 zatrudnionych było 56,4% ogółem zatrudnionych. Wartość ta nieprzerwanie wzrastała od roku 1990 kiedy to poziom zatrudnienia w tym sektorze wynosił 41,2% aktywnych zawodowo. Zgodnie z prognozami światowymi dla krajów rozwiniętych i wysoko rozwiniętych przewiduje się, że zatrudnienie w sektorze usługowym będzie dalej wzrastać i w roku 2049 może osiągnąć 65-75% zatrudnionych ogółem. Wskaźnik ten może być jeszcze wyższy dla ośrodków miejskich, w których poziom zatrudnienia w usługach może wynosić ponad 80%.

Takie wskaźniki zatrudnienia w sektorze usługowym wymagają zapewnienia odpowiednich rezerw terenowych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego a w konsekwencji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Rezerwy te muszą odzwierciedlać charakter miasta – ośrodek centralny wobec okalającej gminy wiejskiej Brańsk jak również fakt, iż rynek usług podstawowych jest niestabilny i dokonuje się często ich alokacji. Należy przyjąć, iż stosunek zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy budynków mieszkalnych do zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy budynków usługowych wynosić będzie 80% zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową. Przyjęty wskaźnik na tym poziomie odzwierciedla uwarunkowania jakie posiada miasto.

Dlatego też zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej **zabudowy budynków usługowych wynosić będzie: 57 235 m².**

Miasto Brańsk jak większość gmin w celu umożliwienia właściwego rozwoju społeczno-gospodarczego powinno umożliwić na swoim terenie realizację zabudowy produkcyjnej. Obecnie udział zabudowy produkcyjnej nie jest wysoki. Wynika to za pewne z niewielkiej liczby ludności miasta, które należy do najmniejszej grupy miast tj. o liczbie ludności poniżej 5 tys. Ponadto w zakresie rozwoju rolnictwa i związanego z nim przetwórstwa przewiduje się rozwój aktywności gospodarczej oraz wzrost konkurencyjności poprzez specjalizację w zakresie logistyki, oraz przetwórstwa przemysłowego z efektywnym wykorzystaniem sektora rolnego (znaczna część terenów miasta Brańsk to grunty rolne w tym klas I-III pozostające w użytkowaniu rolniczym). Do rozwoju wymienionych funkcji niezbędne jest zabezpieczenie odpowiednich powierzchni w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Specyfika sektora przemysłowego wskazuje na konieczność zapewnienia znacznych obszarów do rozwoju tej funkcji. W studium powinno zostać wyznaczone zwiększone zapotrzebowanie terenowe na rozwój tej funkcji tak aby na etapie realizacji inwestycji możliwe było uwzględnienie ewentualnych problemów związanych z:

- istniejącą strukturą własnościową i potencjalnymi problemami z pozyskaniem przez inwestora gruntu od kilku czy nawet kilkunastu właścicieli,
- lokalizacją w zależności od wyników analizy wielokryterialnej inwestora,
- możliwością łączenia funkcji przemysłowej z podstawowymi usługami obsługującymi tą funkcję.

Szacuje się, iż zapotrzebowanie na **nową zabudowę przemysłową i magazynową**, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy będzie stanowiło 220% zapotrzebowania na nową powierzchnię budynków usługowych i wyniesie **125 917 m²**. Ze względu na rolniczy charakter gminy przyjąć należy iż powierzchnia ta obejmuje także zabudowę obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych.

Oszacowanie możliwości lokalizowania, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej nowej zabudowy, wyrażonej w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Za pomocą narzędzi GIS, przy wykorzystaniu danych z ewidencji gruntów i budynków obliczono, iż w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych wolne od zabudowy jest 93,2 ha. Dla wskazanych terenów przyjmuje się współczynnik zmniejszający 0,6, który pomniejszy wskazaną dostępność terenu ze względu na następujące uwarunkowania:

- część wskazanych terenów to grunty klasy I-III których zabudowa może być nieopłacalna dla właścicieli ze względu na dużą przydatność gleby do produkcji roślinnej,
- część terenów może zostać zagospodarowana pod dojścia, dojazdy i drogi wewnętrzne,
- wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów tj. zarówno kształtu działek jak i ich powierzchni (część działek o wysokim stosunku frontu do długości może nie zostać w pełni zagospodarowana).

Zatem ostatecznie chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych wynosi 55,9 ha.

W celu obliczenia chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych gminy, w podziale na poszczególne funkcje zabudowy przyjęto następujące założenia:

- budynek mieszkalny w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej o powierzchni użytkowej 130 m² lokalizowany jest na działce o powierzchni 1000 m²,
- budynek mieszkalny w zabudowie zagrodowej o powierzchni użytkowej 170 m² lokalizowany jest na działce o powierzchni 4000 m²,
- budynki usługowe o średniej powierzchni 250 m² lokalizowane są na działkach o powierzchni 2000 m²,
- budynki przemysłowe, składowe i magazynowe oraz związane z obsługą produkcji rolnej o średniej powierzchni 3000 m² lokalizowane są na działkach o powierzchni 8000 m².

Do oszacowania chłonności terenów przyjęto również założenie, że istniejący sposób zagospodarowania obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej znacznie bardziej sprzyja lokalizowaniu zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Z kolei funkcje przemysłowa, składowa i magazynowa oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych oraz zabudowa zagrodowa będą tylko w nieznacznym zakresie lokalizowane w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Ograniczony zakres lokalizacji tych funkcji w obszarach gdzie występuje już zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa wynika zarówno ze struktury podziałów działek, stopnia agregacji poszczególnych obszarów o potencjalnej chłonności oraz przede wszystkim z uciążliwości jakie generuje ta zabudowa.

Z wyżej przyjętych założeń wynika, iż chłonność obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wiejskich jednostek osadniczych miasta, w podziale na funkcje zabudowy wynosi:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) – 32 297 m² powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych;
- dla zabudowy zagrodowej (RM) – 8 074 m² ha powierzchni użytkowej budynków mieszkalnych w zabudowie zagrodowej;
- dla zabudowy usługowej (U) – 11 304 m² ha powierzchni użytkowej budynków usługowych w zabudowie usługowej;
- dla zabudowy przemysłowej i magazynowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych (P, RU) – 6459 m² ha powierzchni użytkowej budynków.

Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Miasto charakteryzuje pełne pokrycie obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowy zakres uchwał i ich zmian został przedstawiony w części opisującej uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. W poniższej tabeli przedstawiono porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

	Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę w roku 2049 wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²]	Chłonność obszarów o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej dla całej gminy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²] (a)	Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (b)	Suma chłonności wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy (a+b)	Możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy [m ²]
zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	57 235	32 297	6615	38 912	18 323
zabudowa zagrodowa	14 309	8 074	192	8 266	6 043
zabudowa usługowa	57 235	11 304	10 518	21 822	35 413
zabudowa przemysłowa i magazynowa w tym obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych	125 917	6 459	18 619	25 078	100 839

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższego zestawienia tabelarycznego wynika, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, zabudowy usługowej, zabudowy przemysłowej składowej i magazynowej oraz zabudowy obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych. Dla wskazanych funkcji możliwe jest uzupełnienie w kierunkach zagospodarowania przestrzennego, poza obszarami o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych i poza obszarami wyznaczonymi w obowiązujących planach miejscowych na cele zabudowy, brakujących powierzchni wynikających wprost ze sporządzonego bilansu.

Wskazana w niniejszym bilansie możliwość lokalizowania nowej zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy przekłada się przy zachowaniu wskazanych wcześniej powierzchni działek i budynków na możliwość wyznaczenia następujących nowych obszarów:

- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 47 ha,
- dla zabudowy zagrodowej około 29 ha,
- dla zabudowy usługowej 24 ha,
- dla zabudowy przemysłowej oraz obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych 45 ha.

Powierzchnie te mogą zostać wskazane poza obszarami o w pełni wykształconej, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych oraz poza terenami wyznaczonymi na cele zabudowy w obowiązującym planie miejscowym.

PODSUMOWANIE

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju miasta wraz z opracowanym bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę poza diagnozą stanu obecnego ma na celu również wskazanie możliwości potencjalnych kierunków rozwoju dla poszczególnych funkcji zabudowy, określając jednocześnie wytyczne do kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Wspomniane wytyczne w ramach możliwości lokalizacji nowej zabudowy zostały opracowane na podstawie przeprowadzonych wyliczeń przestrzennych, do których wykorzystano nowoczesne metody analiz przestrzennych dostępne w programach typu GIS.

Otrzymane wyniki w ramach przeprowadzonych obliczeń podkreślają rolniczo-miejski charakter jednostki. Wpasowują się również w obserwowane w ostatnich latach tendencje spadku liczby mieszkańców dla gmin wiejskich. Miasto charakteryzuje się jednym dużym obszarem o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej co w pełni charakteryzuje wyniki bilansu i tendencję do rozrastania się miasta przy niewielkim wzroście liczby mieszkańców

Spis tabel:

Tabela nr 1. Porównanie udziału zatrudnionych w poszczególnych sektorach (rolniczym, przemysłowym i budownictwie, usługowym, finansowym) w roku 2018 w województwie podlaskim oraz powiecie bielskim. (Zgodnie z GUS wskaźnik liczony bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane łącznie z rolnictwem indywidualnym i pracującymi w organizacjach, fundacjach, związkach (SOF), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).....	5
Tabela nr 2. Procentowy udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz procentowy udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektorów: medycznego, kreatywnego, przetwórstwa rolno-spożywczego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów w gminie miejskiej Brańsk w latach 2011 - 2019.	6
Tabela nr 3. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w latach 2014 – 2019.	7
Tabela nr 4. Liczba mieszkań, izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.....	15
Tabela nr 5. Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa dla gminy miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018 oraz	16
Tabela nr 6. Liczba mieszkań w zasobie komunalnym gminy miejskiej Brańsk oraz ich łączna powierzchnia użytkowa w latach 2009 – 2018.....	17
Tabela nr 7. Charakterystyka infrastruktury wodociągowej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 - 2019....	18
Tabela nr 8. Charakterystyka infrastruktury kanalizacyjnej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.	19
Tabela nr 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności, zgony na 1000 ludności i przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	26
Tabela nr 10. Saldo migracji w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.	27
Tabela nr 11. Prognoza liczby ludności na rok 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050 dla województwa podlaskiego i powiatu bielskiego.	27
Tabela nr 12. Zmiana liczby mieszkańców gminy miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	29
Tabela nr 13. Prognoza liczby mieszkańców dla powiatu bielskiego.	31
Tabela nr 14. Dochody i wydatki budżetu gminy miejskiej Brańsk wg. działów w latach 2010 – 2019.....	34
Tabela nr 15. Dochody i wydatki budżetu miasta (wybrane wskaźniki) w latach 2010 – 2019.....	36
Tabela nr 16. Zadania inwestycyjne wskazane w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2020 – 2023.	38

Spis wykresów:

Wykres nr 1. Liczba pracujących na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019 (Liczba pracujących na 1000 osób ujmowana jest bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności).	4
Wykres nr 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 osób w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005-2019.	5
Wykres nr 3. Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2011-2019 [%].....	6
Wykres nr 4. Struktura rynku działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizycznej, według sekcji PKD 2007 w gminie miejskiej Brańsk w roku 2019.	8
Wykres nr 5. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności.....	9
Wykres nr 6. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	9
Wykres nr 7. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.	11

Wykres nr 8. Liczba budynków mieszkalnych lub mieszkalno-usługowych w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2019.....	15
Wykres nr 9. Liczba mieszkań w gminie miejskiej Brańsk w latach 2009 – 2018.	15
Wykres nr 10. Procentowy udział korzystających z instalacji wodociągowej w ogólnej liczbie	18
Wykres nr 11. Procentowy udział korzystających z instalacji kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2003 – 2018.	19
Wykres nr 12. Liczba ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	22
Wykres nr 13. Liczba ludności według wieku w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.	23
Wykres nr 14. Liczba ludności według wieku i płci w 2019 roku w gminie miejskiej Brańsk.	24
Wykres nr 15. Procentowy udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	24
Wykres nr 16. Liczba ludności gminy miejskiej Brańsk wg. wieku i płci w 2019 roku.	25
Wykres nr 17. Urodzenia żywe/zgony na 1000 ludności w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019.	25
Wykres nr 18. Przyrost naturalny w gminie miejskiej Brańsk w latach 2005 – 2019, na tle powiatu, województwa i kraju.	26
Wykres nr 19. Prognozy liczby ludności dla powiatu bielskiego, województwa podlaskiego i kraju (ogółem i dla części miejskiej).	28
Wykres nr 20. Zmiana liczby ludności w latach 2005 – 2019.	29
Wykres nr 21. WARIANT 1 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców miasta Brańsk do roku 2049.	30
Wykres nr 22. Prognoza liczby mieszkańców części miejskiej powiatu bielskiego.	31
Wykres nr 23. WARIANT 2 – prognozowana zmiana liczby mieszkańców miasta Brańsk do roku 2049.	31
Wykres nr 24. Saldo dochodów i wydatków miasta Brańsk w latach 2010 – 2019 [mln zł].	35
Wykres nr 25. Procent jaki stanowią poszczególne rodzaje dochodów w stosunku do dochodów ogółem w 2019 roku w budżecie miasta Brańsk.	35
Wykres nr 26. Procent jaki stanowią poszczególne rodzaje wydatków w stosunku do wydatków ogółem w 2019 roku w budżecie miasta Brańsk.	36